
CEZA MUHAKEMESİ HUKUKU

2019-2020 Özet Notları

Dr. Mustafa Afyonluoglu

Bu dokümanın en güncel şekli, ücretsiz olarak <http://afyonluoglu.org/aof-ders-notlari/> adresinden indirilebilir.

© 2019-2020 Dr Mustafa AFYONLUOĞLU - Dokümandan alıntı yapılması halinde kaynak gösterilmesi zorunludur. Başka bir yerde yayımlanması, web sitesinin referans gösterilmesi ve orijinal şekli üzerinde ekleme, değişiklik ve kesinti yapmamak kaydı ile izne tabi değildir.

© 2019 - 2020 Dr. Mustafa AFYONLUOGLU

Sorumluluk Reddi: Bu dokümanda yer alan bilgiler 2019-2020 Eğitim Döneminde AÖF E-Kampüs'te yayımlanan ders materyalleri, ilgili eğitim videoları ve ilgili mevzuat dikkate alınarak hazırlanmıştır. Dokümandaki bilgilerde yer alan olası hata ve eksikliklerden sorumluluk kabul edilmemektedir. Adalet programı sınavlarına hazırlanmada temel kaynak olarak Anadolu Üniversitesi e-Kampüs sisteminde yer alan ders materyalleri esas alınmalıdır.

Bu dokümanın en güncel şekli, ücretsiz olarak <http://afyonluoglu.org/aof-ders-notlari/> adresinden indirilebilir.

Dokümandan alıntı yapılması halinde kaynak gösterilmesi zorunludur.

Başka bir yerde yayımlanması, web sitesinin referans gösterilmesi ve orijinal şekli üzerinde ekleme, değişiklik ve kesinti yapmamak kaydı ile izne tabi değildir.

Son Güncelleme Tarihi: 01.07.2020

Açık Öğretim Fakültesi Adalet Programı

HUK204U Ceza Muhakemesi Hukuku Ders Notları

ÜNİTELER

- Ünite 1: Ceza Muhakemesine İlişkin Temel Bilgiler
- Ünite 2: Ceza Muhakemesi Adli Teşkilatı ve Muhakeme Süjeleri
- Ünite 3: İspat Vasıtaları: Deliller
- Ünite 4: Koruma Tedbirleri-I
- Ünite 5: Koruma Tedbirleri-II
- Ünite 6: Soruşturma ve Soruşturmada Sonuç Çıkarılması
- Ünite 7: Dar Anlamda Kovuşturma
- Ünite 8: Kanun Yolları

İLGİLİ MEVZUAT (Doğrudan Erişim Adresi: <http://afyonluoglu.org/ceza-muhakemesi-hukuku/>)

Temel Kanunlar

- 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>
- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf>
- 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5320.pdf>
- 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5235.pdf>
- 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hk Kanun: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5275.pdf>

İlgili Kanunlar

- 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4483.pdf>
- 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3628.pdf>
- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>
- Yargıtay Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2797.pdf>
- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1136.pdf>
- 5721 sayılı Tanık Koruma Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5726.pdf>

Uluslararası Sözleşmeler

- 1948 tarihli Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
- 1966 tarihli Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Sözleşme
- 1975 tarihli İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
- 1987 tarihli İşkencenin ve Gayriinsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi
- 1989 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi (m.37-40)
- 1950 tarihli İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme (İHAS)
- Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi
- Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi

Kolluk Mevzuatı

- 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu:
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2803.pdf>
- 3201 Emniyet Teşkilatı Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.3201.pdf>
- 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu:
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf>
- 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun:
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5188.pdf>
- Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik:
<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.7190&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>
- Adli Kolluk Yönetmeliği:
<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.8201&MevzuatIliski=0&s>

Diğer Mevzuat

- Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik:
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/08/20150806-3.htm>
- Yazı İşleri Hizmetleri Yönetmeliği
- Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği:
<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.8197&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>
- Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği:
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8203&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

İçindekiler

Kısaltmalar

ÜNİTE 1: Ceza Muhakemesine İlişkin Temel Bilgiler

Ceza muhakemesi:	1
• Aşamalar:	1
• Kaynakları:	1
Ceza Muhakemesi Hukuku:	2
• Süreç Aşamaları:	2
• Amaç:	2
• Sonuçlar:	2
İlkeler:	3
Ceza Muhakemesi Kurallarının Uygulama Alanı	4
• Zaman Yönünden Uygulanması: Derhal Uygulanma İlkesi	4
• Yer Yönünden Uygulanması: Ülkesellik (mülkilik) İlkesi	4
• Kişi Yönünden Uygulanması:	4
Ceza Muhakemesi Şartları:	4
Muhakeme Şartları:	4
Ceza Muhakemesi İşlemleri	6
Muhakeme İşlemlerinde Süreler	7
Eski Hâle Getirme (İşlemlerde Sürelerin Geçirilmemiş Sayılması)	7

ÜNİTE 2: Ceza Muhakemesi Adli Teşkilatı ve Muhakeme Søjeleri

BAŞSAVCILIK TEŞKİLATI	8
İlk Derece Başsavcılık Teşkilatı	8
İkinci Derece Başsavcılık Teşkilatı	8
Üçüncü Derece Başsavcılık Teşkilatı	9
KOLLUK	9
Kolluk Memurları:	10
Hizmet Branşı olarak Kolluk:	10
Kolluğun Görevleri:	10
Cumhuriyet Savcıları:	10
YARGI TEŞKİLATI	10
Yargılama Makamı:	10
İlk Derece Adli Yargı Ceza Mahkemeleri	11
• GÖREV (Madde) YÖNÜNDEN YETKİ	11
• YER YÖNÜNDEN YETKİ	12

• KİŞİ YÖNÜNDE YETKİ.....	13
Çocuk Mahkemeleri v ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri.....	14
Mahkemeye Yardımcı Teşkilat.....	14
BAĞLANTI ve SONUÇLARI.....	15
Dar ve Geniş Bağlantılı Davaların Birleştirilme Koşulları:.....	16
Nispi Yargılama:.....	16
2. Derece Ceza Mahkemesi: BAM (Bölge Adliye Mahkemeleri).....	16
3. Derece Ceza Mahkemesi: Yargıtay.....	17
HAKİM.....	17
Hakimin Bağımsızlığı:.....	17
Hakimin Tarafsızlığı:.....	17
Hakimin Reddi ve Çekilmesi:.....	18
Hakimin Reddi Sebepleri.....	18
Hakimin Çekinmesi:.....	19
Tazminat Davası:.....	19
SAVUNMA MAKAMI.....	19
Şüpheli ve Sanığın Hakları:.....	20
MÜDAFİ.....	21
• Müdafinin Yetkileri.....	22
Müdafinin Ödevleri.....	23
MAĞDUR.....	23
Mağdurun Hakları.....	23
Kamu Davasına Katılma.....	24
ÜNİTE 3: İspat Vasıtaları: Deliller	
DELİL TÜRLERİ.....	25
SANIK BEYANI.....	25
TANIK BEYANI.....	26
Tanığın Ödevleri.....	26
Tanığın Hakları.....	27
Tanığın Dinlenme Usulü.....	27
Yaptırımlar:.....	27
SEGBİS (Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi).....	28
BELGE DELİLLERİ.....	28
BELİRTİ DELİLLERİ.....	28
BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ.....	29
Adli Muayene.....	29

Otopsi.....	29
Bilirkişinin Ödevleri	29
Yaptırımlar.....	29
Bilirkişilikten Çekinme:.....	30
Bilirkişinin Reddi.....	30
KEŞİF	30
ÜNİTE 4: Koruma Tedbirleri - I	
Koruma Tedbirleri Özellikleri:	30
Ön Şartlar:	30
YAKALAMA	31
Yakalamanın Hükümleri:.....	31
Müzekkereli Yakalama:	32
GÖZALTI	32
Gözaltına Alma:.....	32
Kolluk Amirince Gözaltı:.....	33
Polisin Durdurma Yetkisi Gerekçeleri:	33
TUTUKLAMA	34
Tutuklamanın Maddi Koşulları	34
Tutuklamanın Biçimsel Koşulları	34
Yasal Karineler.....	35
Tutukluluk Süreleri:	35
Tutuklama Kararlarına Karşı Kanun Yolları.....	36
Tutukluluğun Denetlenmesi.....	36
Tutuklamanın İnfazı.....	36
ADLİ KONTROL	37
ÜNİTE 5: Koruma Tedbirleri - II	
ARAMA	37
Aramanın Koşulları.....	38
EL KOYMA	39
Özel El Koyma Şekilleri	40
Bilgisayarda Arama, Kopyalama, El Koyma	40
ŞİRKET YÖNETİMİ İÇİN KAYYIM TAYİNİ	40
TELEKOMÜNİKASYON YOLUYLA YAPILAN İLETİŞİMİN DENETLENMESİ . (CMK Md 135-138)	41
GİZLİ SORUŞTURMACI GÖREVLENDİRME . (CMK Md 139)	41
TEKNİK ARAÇLARLA İZLEME . (CMK Md 140)	42
DİĞER KORUMA TEDBİRLERİ	42

KORUMA TEDBİRLERİNDE HAKSIZLIKLARIN GİDERİLMESİ	42
ÜNİTE 6: Soruşturma ve Soruşturmadan Sonuç Çıkarılması	
SORUŞTURMA EVRESİ	43
Soruşturmanın Amacı:	43
Suçun Öğrenme Şekilleri:	43
Soruşturma Evresinin Özellikleri	44
SORUŞTURMADAN SONUÇ ÇIKARMA	46
Ön Ödeme	47
Uzlaşma	47
İddianame Düzenlenmesinin Ertelenmesi	48
ÜNİTE 7: Dar Anlamda Kovuşturma	
DURUŞMA HAZIRLIĞI DEVRESİ	49
DURUŞMA DEVRESİ	50
Duruşmaya Hakim Olan İlkeler	50
Saniğin Duruşmada Bulunması	50
Duruşma Tutanağı	51
Duruşmanın Akışı	51
HÜKMÜN OLUŞTURULMASI DEVRESİ	51
Hüküm Çeşitleri	52
Hüküm Açıklanmasının Geri Bırakılması	53
ÜNİTE 8: Kanun Yolları	
OLAĞAN KANUN YOLLARI	54
İtiraz	54
İstinaf	55
Temyiz	55
OLAĞANÜSTÜ KANUN YOLLARI	56
Lehte Yenilenme Sebepleri:	57
Aleyhte Yenilenme Sebepleri	57

Kısaltmalar

AİHS (İHAS)	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AKY	Adli Kolluk Yönetmeliği
AÖAY	Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği
AvK	Avukatlık Kanunu
AY	Anayasa
AYM	Anayasa Mahkemesi
BAM	Bölge Adliye Mahkemesi
CGİK	Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hk Kanun
CMK	Ceza Muhakemeleri Kanunu
CS	Cumhuriyet Savcısı
EÜDA	En Üst Dereceli Amir
HSK	Hakimler ve Savcılar Kurulu
İHAS (AİHS)	İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi
İİK	İcra İflas Kanunu
PVSK	Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu
SCH	Sulh Ceza Hakimliği
SEGBİS	Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi
TCK	Türk Ceza Kanunu
UYAP	Ulusal Yargı Ağı Projesi
YCB	Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı
YGİY	Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
◀ 2018 ▶	2018-2019 Ara Sınav Sorusu
◀ 2017 ▶	2017-2018 Ara Sınav Sorusu
◀ 2016 ▶	2016-2017 Ara Sınav Sorusu
◀ 2015 ▶	2015-2016 Ara Sınav Sorusu
◀ 2014 ▶	2014-2015 Ara Sınav Sorusu
◀ 2013 ▶	2013-2014 Ara Sınav Sorusu

◀ 2012 ▶	2012-2013 Ara Sınav Sorusu
◀ 2018 ▶	2018-2019 Dönem Sonu Sınav Sorusu
◀ 2017 ▶	2017-2018 Dönem Sonu Sınav Sorusu
◀ 2016 ▶	2016-2017 Dönem Sonu Sınav Sorusu
◀ 2015 ▶	2015-2016 Dönem Sonu Sınav Sorusu
◀ 2014 ▶	2014-2015 Dönem Sonu Sınav Sorusu
◀ 2016 ▶	2015-2016 Tek Ders Sınav Sorusu
◀ 2018 ▶	2018-2019 Üç Ders Sınav Sorusu
◀ 2017 ▶	2017-2018 Üç Ders Sınav Sorusu
◀ 2016 ▶	2016-2017 Üç Ders Sınav Sorusu
◀ 2018 ▶	2018-2019 Yaz Okulu Sınav Sorusu

Bu özet dokümanı, AÖF Adalet Programı 2019-2020 öğretim yılı ders kitabı ve ilgili mevzuat esas alınarak hazırlanmış, ayrıca kitapta bulunan ünitelerin sonundaki toplam **80 soru** ve internette yayımlanmış olan geçmiş yıllarda sorulmuş toplam **320 soru** dikkate alınarak içerik genişletilmiştir.

ÜNİTE 1: Ceza Muhakemesine İlişkin Temel Bilgiler

Ceza muhakemesi: Cezaî uyuşmazlığı çözüme kavuşturmak için yürütülen faaliyetler bütünü

- **Aşamalar:**
 - **Soruşturma:** Suç işlendiği şüphesinin ortaya çıkmasından iddianamenin mahkeme tarafından **kabulüne** kadar geçen muhakeme süreci >> Savcılık **◀ 2012, 2015, 2016 ▶**
 - Bu aşamada hâkim, **tutuklamaya** karar verdiğinde ve buna **itiraz edilmediğinde,** şüphelinin tutuklanıp tutuklanamayacağına ilişkin uyuşmazlık **30 GÜN** süreyle kesin olarak çözülmüş olur
 - **İddianamenin değerlendirilmesi** (ara muhakeme)
 - İddianamenin yetkili ve görevli mahkemenin ilgili **defterlerine kaydı** ile başlar ve **iddianamenin kabulü** kararı ile sona erer
 - **Kovuşturma :** İddianamenin kabulünden hükmün kesinleşmesine kadar olan muhakeme süreci >> Mahkeme
 - Hüküm = mahkûmiyet / beraat / davanın reddi / davanın düşmesi
- **Kaynakları:**
 - **Anayasa:** İlkeler >
 - Kişi güvenliği
 - adil yargılanma
 - yasal hâkim ilkesi
 - masumluk karinesi
 - kimsenin kendisini ve yakınlarını suçlayıcı beyanda bulunmaya veya delil göstermeye zorlanamaması
 - Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler dışında vatandaşın suç nedeniyle yabancı ülkeye iade edilememesi
 - kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil olarak kullanılamaması
 - mahkemelerin bağımsızlığı
 - hâkimlik ve savcılık güvencesi
 - duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması
 - **5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu:** Kitaplar ve Bölümleri >
 - Genel Hükümler
 - Kapsam Tanımlar, Görev ve Yetki
 - Kararlar, Açıklanması ve Tebliği, Süreler ve Eski Hâle Getirme
 - Tanıklık, Bilirkişi İncelemesi ve Keşif
 - Koruma Tedbirleri
 - İfade ve Sorgu
 - Savunma
 - Soruşturma
 - Suçlara İlişkin İhbarlar ve Soruşturma
 - Kamu Davasının Açılması
 - Kovuşturma Evresi
 - Kamu Davasının Yürütülmesi
 - Kamu Davasının Sona Ermesi
 - Mağdur, Şikâyetçi, Mâlen Sorumlu, Katılan
 - Suçun Mağduru ile Şikâyetçinin Hakları
 - Kamu Davasına Katılma
 - Özel Yargılama Usulleri
 - Gaiplerin ve Kaçakların Yargılanması, Tüzel Kişilerin Soruşturmada ve Kovuşturmada Temsili, Bazı Suçlara İlişkin Muhakeme Usulü
 - Uzlaşma ve Müsadere

- Kanun Yolları
 - Genel Hükümler
 - Olağan Kanun Yolları
 - Olağanüstü Kanun Yolları
- Yargılama Giderleri ve Çeşitli Hükümler
 - Yargılama Giderleri
 - Çeşitli Hükümler
- Diğer Kanunlar
 - Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun
 - Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu
 - Çocuk Koruma Kanunu
- Uluslararası Sözleşmeler

AY Md 90 - "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır."

 - 1948 tarihli Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
 - 1966 tarihli Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Sözleşme
 - 1975 tarihli İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
 - 1987 tarihli İşkencenin ve Gayriinsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi
 - 1989 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi (**Md 37-40**)
 - 1950 tarihli İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme (**İHAS**)

Ceza Muhakemesi Hukuku: Devletin yargı gücünü temsil eden adalet organlarının, bir suçun işlenip işlenmediği konusunda ortaya çıkan ceza uyuşmazlığını çözerken izleyecekleri yöntemi gösteren normlar (**Kamu Hukuku'nun içinde yer alır**) **◀ 2014 ▶**

- **Süreç Aşamaları:** (*suç muhakemesi / ceza muhakemesi / ceza yargılaması / ceza muhakemeleri usulü*)
 - İddia (Tez) >> Savcılık **◀ 2014 ▶**
 - Savunma (Anti tez) >> Şüpheli (Sanık) / Müdafii
 - Yargılama (Sentez) >> Mahkeme / Hakim
- **Amaç:** Şüpheli/sanığın haklarına, insanlık onuruna ve hukukun temel ilkelerine saygılı bir şekilde suçun işlenip işlenmediği konusundaki maddi gerçeğe ulaşmak ve cezai uyuşmazlığı çözüme kavuşturmak
- **Sonuçlar:**
 - Failin cezalandırılması
 - Genel Önleme (İbret)
 - Beraat
- Medeni usulün aksine:
 - **Delil serbestisi** geçerlidir > İspatı gereken hususlar her türlü delille ispat edilebilir.
 - **Vicdani Delil Sistemi:** Hakim her delili vicdaniyla değerlendirir.

Soruşturma Evresi: Yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin mahkeme tarafından kabulüne kadar geçen evre (**CMK Md 2/1-e**)

Kovuşturma Evresi: İddianamenin mahkeme tarafından kabulüyle başlayıp hükmün kesinleşmesine kadar geçen evre (**CMK Md 2/1-f**)

İddianame: Soruşturma evresi sonunda toplanan deliller suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşturuyorsa Cumhuriyet Savcısı tarafından düzenlenen ve şüphelinin cezalandırılması talebini içeren belge (CMK Md 170)

Müdafî: Şüpheli veya sanığın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukat (CMK Md 2/1-c)

Vekil: Katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu kişiyi ceza muhakemesinde temsil eden avukat (CMK Md 2/1-d)

Toplu suç: Aralarında iştirak iradesi bulunmasa da **ÜÇ veya daha fazla kişi** tarafından işlenen suç (CMK Md 2/1-k) ◀ 2016,2018 ▶

İlke: İlgili olduğu konuda yön verici fikir içeren genel kurala

Hak: Hukuken korunan menfaat

İlkeler: ◀ 2012,2018 ▶

- **Ceza muhakemesinin kamusalılığı ilkesi:** Suç iddiasının kamu adına devlet tarafından hazırlanması ve yargılanması ◀ 2013,2017 ▶ ◀ 2016 ▶
- **Soruşturmanın ve kamu davasının mecburiliği (kanuniliği) ilkesi:** Suçun işlendiğine dair basit şüphe üzerine soruşturmanın adli makamlarca başlatılması veya soruşturma sonunda suçun işlendiğine dair yeterli şüphe üzerine iddianamenin düzenlenmesi zorunluluğu
- **Masumluk karinesinden yararlanma-lekelenmeme ilkesi:** İlke, adli makamların açıklama ve işlemleriyle henüz yargı kararıyla suçluluğu kesinleşmemiş bir kişiyi suçlu olarak ilan edememesi **Kendisini ve yakınlarını suçlayıcı beyanda bulunmaya ve delil göstermeye zorlanamama (nemo tenetur) ilkesi:** Şüpheli (ve yakınları) kişi kendisine karşı yapılan suçlama nedeniyle konuşmaya ve delil göstermeye zorlanamaz; adli makamların ikrar elde etmek için şüpheliye işkence ve kötü muamele yapması yasaktır.
- **Makul sürede yargılanma ilkesi:** Yargılama süresinin gereğinden fazla uzamaması
- **Şüpheden sanık yararlanır ilkesi:** İlke, delillerin duruşmada tartışılması sonucunda sanığın suçluluğu veya suçsuzluğu yönünde hâkimde vicdani kanaat uyanmaması hâlinde bu durumdan sanığın yararlandırılması ve beraat kararı verilmesi gerekir.
- **Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesi:** Mahkemelerin yürütmenin ve davanın taraflarının kontrolünde olmaması
- **Doğal (tabi-kanuni) hakim ilkesi:** Kişinin kendisine isnat edilen suç tarihinden önce ve kanunla kurulmuş bir mahkeme önünde yargılanma hakkı ◀ 2012, 2014 ▶
- **Çelişmeli muhakeme ilkesi:** Muhakemenin bütün sùjelerinin (iddia, yargılama ve savunma) birbirlerinin işlemlerinden haberdar olmaları ve bu işlemlere karşı diyeceklerini (savunma veya iddialarını) hazırlamak için gerekli zamana sahip olmaları
- **Davasız yargılama olmaz ilkesi:** Mahkemelerin iddia makamının iddianamesinde belirttiği kişi ve olayla bağılı olarak karar verme mecburiyeti
- **Delillerin doğrudan doğrualığı ilkesi:** Suçluluk konusunda karar verecek olan mahkemenin araya başka bir makam girmeden delillerle doğrudan doğruya temasa geçmesi
- **Duruşmanın sözlülüğü ilkesi:** Delillerin doğrudan doğrualığı > Dosyadaki tüm delillerin duruşmada dinlenmesi, okunması ve tartışılması >> tanıklar duruşmada kural olarak dinlenir, yazılı açıklamada bulunamaz.
- **Kendisine yapılan isnadı ve haklarını öğrenme hakkı:** Bireysel savunma hakkını kullanabilmesi için, kişi neyle suçlandığını ve bu suçlamalarla ilgili ne gibi haklara sahip olduğunu bilmelidir.
- **Adil yargılanma hakkı:** Tarafsızlığı ve bağımsızlığı teminat altına alınmış ve kanunla kurulmuş bir mahkeme önünde, aleni duruşmada hakkaniyete uygun olarak yargılanma

Ceza Muhakemesi Kurallarının Uygulama Alanı

- **Zaman Yönünden Uygulanması: Derhal Uygulanma İlkesi** ◀ 2013, 2014, 2015, 2017 ▶ ◀ 2016 ▶
 - Bir muhakeme işlemi, o işlemin yapılacağı tarihte yürürlükte olan yasa hükümlerine göre yerine getirilir. Bir başka deyişle, yeni bir muhakeme kuralı yürürlüğe girdiğinde, geçmişte eski kanuna göre yapılan işlemler geçerliliğini korumaya devam eder.
 - Fiil işlendiği sırada yürürlükte bulunan muhakeme kuralı ile sonradan yürürlüğe giren muhakeme kuralı bakımından, sanığın lehine/aleyhine olanın uygulanması ilkesi yoktur.
Derhal uygulanma ilkesi geçerlidir:
 - Şikayet, izin veya talebe bağlı hususlarda:
 - **Örnek:** Re'sen kovuşturulan suç daha sonra şikâyete ya da izne bağlı olarak kovuşturulabilir suç hâline getirilirse buna derhâl uyulması gerekir (Ancak mağduru bilgilendirerek şikayet hakkını kullanmasına olanak sağlanmalıdır)
 - Ters örnekte, usul tamamlanmış ise (yani süresinde şikayet gerçekleşmemiş ise), eski norm zamanında tamamlanmış olduğundan derhal uygulama ilkesi uygulanmaz (yani re'sen dava açılmaz).
 - Sonuçları:
 - Muhakeme işlemleri, suçun işlendiği tarihteki değil, daima o işlemin yapılacağı anda yürürlükte olan yasaya göre yapılmalıdır.
 - Yeni muhakeme kuralının uygulanmasında o kuralın sanığın lehinde veya aleyhinde olması herhangi bir rol oynamaz.
 - Yürürlükteki yasaya uygun olarak bir kez yapılmış olan işlemler, sonradan yasa değişse de geçersiz olmaz.
 - Eski yasaya göre henüz yapılmamış işlemler, artık yeni yasaya göre yapılır.
- **Yer Yönünden Uygulanması: Ülkesellik (mülkiyet) İlkesi** ◀ 2012 ▶
 - Türkiye'de yapılacak muhakeme işlemleri, *(ceza davasının yürütülmesine ilişkin olarak başka ülkeden yardım istenmedikçe)* CMK hükümlerine göre yürütülür
 - **non bis in idem ilkesi:** Aynı konuda aynı kişi için evvelce verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa tekrar yargılama yapılamaması >> uluslararası sözleşmelerde yer almaktadır. Böylece, *("Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi" uyarınca)* muhakeme sonucunda verilen hükmün başka ülkede de geçerli olması gündeme gelmektedir.
- **Kişi Yönünden Uygulanması:**

Ceza muhakemesi yasaları bir suçun soruşturma ve kovuşturması ile ilgili olan vatandaş veya yabancı tüm kişilere (şüpheli/sanık, tanık, bilirkişi, mağdur), görevleri dolayısıyla istisna bulunmadıkça (Cumhurbaşkanı, milletvekili, diplomasi ajanları gibi), uygulanır.

Ceza Muhakemesi Şartları

Muhakeme Şartları: Soruşturmanın veya kovuşturmanın başlatılması (veya yürütülmesi) için gereken şartlar

- Soruşturma başlamasından hükmün kesinleşmesine kadar her aşamada re'sen araştırılır.
- **Soruşturma** aşamasında şartların gerçekleşme imkanının **bulunmadığı** görülürse "*kovuşturmaya yer olmadığına*" karar verilir ◀ 2017 ▶ ◀ 2015 ▶ ◀ 2018 ▶
- **Kovuşturma** aşamasında:
 - Şartlar sağlanma ihtimalinin **bulunmadığı** görülürse "*davanın düşmesine*" karar verilir. ◀ 2012 ▶

- Şartların gerçekleşme ihtimalinin **bulunduğu** görülürse "*durma (duruşmanın tatili)*" kararı verilir. ◀ 2016 ▶ ▶ 2018 ▶
 - **Örnek:** Yargıtay temyiz aşamasında uyuşmazlık konusu suçun takibinin muhakeme şartına bağlı olduğunu, şartın henüz gerçekleşmediğini ancak gerçekleşme imkanının olduğunu görürse "**durma**" kararı verir. ▶ 2015 ▶
 - Bu karara itiraz edilebilir.
- **Kanun yolu** aşamasında:
 - şartlar sağlanma ihtimali bulunmazsa "*davanın düşmesine*" karar verilir. ▶ 2018 ▶
 - **Örnek:** zamanaşımı süresinin dolması
 - Düşme veya beraat dışındaki durumlarda (*muhakeme şartının henüz gerçekleşmediği ama gerçekleşme imkanının olduğu görülürse*) "bozma" kararı verilir.
- **Olumlu Muhakeme Şartları:** Muhakemenin yapılabilmesi için **bulunması gereken** şartlar
 - **Örnekler:**
 - Şikayete tabi işlemler: Şikayetin yapılmış olması ▶ 2013,2014 ▶ ▶ 2018 ▶
 - İzne tabi işlemler
- **Olumsuz Muhakeme Şartları:** Muhakemenin yapılabilmesi için **bulunmaması gereken** şartlar
 - **Örnekler:**
 - sanığın akıl hastası olmaması ▶ 2017 ▶
 - zamanaşımının geçmemesi
 - aynı konuda verilmiş bir hükmün olmaması
 - sanığın gaip olmaması
 - Şikayetin geri alınmamış olması
 - Dokunulmazlığın bulunmaması
 - Aynı fiil ve fail hakkında görülmekte olan dava bulunmaması

Şikayet: Suçtan zarar görenin ceza soruşturması yapılmasında sakınca görmediğini ve failin cezalandırılmasını istediğini belirtmesi

Bazı Muhakeme Şartları ▶ 2016 ▶

- **Şikâyetin Gerçekleşmiş Olması**
 - Şikayet, suçtan zarar görenin, **filili ve faili** öğrendiği andan itibaren **6 AY** içinde yapılmalıdır. ▶ 2013, 2015, 2017, 2018 ▶
 - Şikayet dilekçesi (tek kişiyi işaret etse dahi), tüm faileri kapsar (*Şikayetin Bölünmezliği*)
- **Şikâyetten Feragat Edilmemiş veya Vazgeçilmemiş Olması**
 - Feragat > Hakkın kullanılmayacağını **açık veya zımni şekilde tek taraflı** olarak süresi içinde belirtilmesi ▶ 2017 ▶ > > Failin kabulüne bağlı **değildir**
 - Vazgeçme > Hakkın kullanıldıktan sonra şikayetin geri alınması (**TCK Md 73**)
 - Failin kabulüne bağlıdır, sanık **beraat** hakkını kullanmayı tercih edebilir.
 - Faillerin tümünü kapsar (*Vazgeçmenin Bölünmezliği*).
 - Hüküm kesinleşinceye kadar mümkündür. ▶ 2016, 2017 ▶ ▶ 2018 ▶
 - İnfaza engel olmaz.
 - **Yazılı** olmalıdır.
 - **Tekrar şikayette bulunulamaz.** ▶ 2018 ▶
 - Şahsi haklardan vazgeçildiği anlamına gelmez.
 - Muhakeme "*düşme kararı*" ile sona erer.
- **Kusur Yeteneğinin Bulunması**
 - Fiil tarihinde 12 yaşını tamamlamamış çocuklar ve akıl hastalığı nedeniyle kusur yeteneği bulunmayanların ceza ehliyeti yoktur. (**TCK Md 32**)
 - Bu failer için emniyet tedbiri muhakemesi yapılabilir.
- **Dokunulmazlığın Bulunmaması**
 - Milletvekili dokunulmazlığı

- **Örnek:** Anayasa'nın 14. maddesinde gösterilen hâller dışında seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen milletvekili, Meclis kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz **(AY Md 83) ◀ 2013,2014,2016 ▶**
- Memurlar ve kamu görevlileri hakkında ceza soruşturması için idari merciin izni gerekir **(AY Md 329)**
- Diğer muhakeme şartları
 - Görülmekte olan dava bulunmaması
 - Kesin hüküm bulunmaması
 - Suçun zaman aşımına uğramamış olması
 - Yargılanacak kişinin hayatta olması
 - Talep
 - Mütalaa
 - İzin
 - Karar
 - Aynı konuda aynı fail hakkında açılmış dava bulunması
 - Ön ödemenin yerine getirilmesi
 - Uzlaşma
 - Af

Ceza Muhakemesi İşlemleri

Muhakeme İşlemleri: Bir hukuki sonuca ulaşmak ve yargılamayı bu amaca uygun olarak ilerletmek için yapılmış olan irade açıklamaları

- **Örnek:** Tanığın bildiklerini açıklamaya davet edilmesi, şikâyet dilekçesi, iddianame hazırlanması, tutuklama kararı, kanun yollarına başvuru
- **İşlemlerin Sınıflandırılması:**
 - Maddi Yapılarına Göre:
 - Yazılı İşlemler: iddianame, itiraz dilekçesinin düzenlenmesi, ...
 - Sözlü İşlemler: İfade, sorgu, ...
 - Eylemli İşlemler: Vücut hareketiyle >> keşif, ...
 - Süjesine göre:
 - Hakim İşlemleri: ara karar (yazılı), tanığın dinlenmesi (sözlü), keşif (eylemli), ...
 - Savcılık İşlemleri: iddianame (yazılı), tanığın dinlenmesi (sözlü), keşif (eylemli), ...
 - Savunma İşlemleri:

>> Sözlü ve eylemli işlemler yapılar yapılmaz tutanağa geçirilir.

>> Kovuşturma evresindeki :

- yazılı işlemlerin savunmaya bildirilmeleri gerekir.
- Sözlü ve eylemli işlemlerde davet yapılır.

>> Hakimin mahkemeye sunulan evrakı havale etmesi ile, süreli işlemlerde süre kesilir.

CMK Md 33 Kararların verilmesi usulü "*Duruşmada verilecek kararlar, Cumhuriyet savcısı, duruşmada hazır bulunan müdafî, vekil ve diğer ilgililer dinlendikten; duruşma dışındaki kararlar, Cumhuriyet savcısının yazılı veya sözlü görüşü alındıktan sonra verilir.*"

CMK Md 34 Kararların gerekçeli olması "*Hâkim ve mahkemelerin her türlü kararı, karşı oy dahil, gerekçeli olarak yazılır.*"

CMK Md 35 Kararların açıklanması ve tebliği "

- (1) İlgili tarafın yüzüne karşı verilen karar kendisine açıklanır ve isterse kararın bir örneği de verilir.
- (2) Koruma tedbirlerine ilişkin olanlar hariç, aleyhine kanun yoluna başvurulabilecek hâkim veya mahkeme kararları, hazır bulunamayan ilgisine tebliğ olunur.
- (3) İlgili taraf serbest olmayan bir kişi veya tutuklu ise tebliğ edilen karar, kendisine okunup anlatılır"

CMK Md 38 Cumhuriyet Başsavcılığına yapılan tebligat "Cumhuriyet Başsavcılığına yapılan tebligat, tebliği gereken evrakın aslının verilmesi suretiyle olur. Tebliğ ile bir süre işlemeye başlıyorsa verildiği gün, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından evrakın aslına yazılır."

Muhakeme İşlemlerinde Süreler

- Hak Düşürücü Süreler >> Gün cinsinden zaman veya belli bir işlem olarak gösterilebilir:
 - **Örnek:** mahkemenin yer yönünden yetkisizlik iddiası için süre, ilk derece mahkemelerinde duruşmada saniğin sorgusu olarak gösterilmiştir
- Düzenleyici (Yaptırımsız) Süreler
 - **Örnek:** İtiraz hâlinde itiraza konu kararı veren makamın üç gün içinde kendi kararını düzeltme imkânı vardır.

>> Gün ile belirlenen süreler, tebligatın yapıldığının ertesi günü işlemeye başlar.

>> Hafta ile belirlenen süreler, tebligatın yapıldığı günün bir hafta sonraki aynı isimli günün mesai saati bitiminde sona erer.

>> Ay ile belirlenen süreler, tebligatın yapıldığı günün, son ayda sayı itibarıyla karşılığı olan günün (yoksa o ayın son günü) mesai saati bitiminde sona erer.

>> Yıl ile belirlenen süreler, sürenin başlangıcını oluşturan işlemin yapıldığı günün, son yılda ay ve gün olarak karşılığı olan günün mesai saati bitiminde son bulur.

>> Son gün tatile rastlarsa süre tatilin ertesi günü biter.

Adli Tatil: Her yıl 20 Temmuz - 31 Ağustos (dahil) arası

- Adli tatile rastlayan süreler işlemez. Bu süreler, tatilin bittiği günden itibaren **3 GÜN** uzatılmış sayılır

Eski Hâle Getirme (İşlemlerde Sürelerin Geçirilmemiş Sayılması)

>> Hak düşürücü süreye tabi işlemlerin kusursuz olarak süresinde yapılamaması durumunda uygulanan işlem

CMK Md 40 Eski hâle getirme "(1) Kusuru olmaksızın bir süreyi geçirmiş olan kişi, eski hale getirme isteminde bulunabilir. (2) Kanun yoluna başvuru hakkı kendisine bildirilmemesi halinde de, kişi kusursuz sayılır." ◀ 2016, 2018 ▶

CMK Md 274 "Sanık, yokluğunda aleyhine verilen hükümlere karşı eski hâle getirme isteminde bulunabilir. Eski hâle getirme süresi içinde de istinaf süresi işler. Saniğin eski hâle getirme isteminde bulunduğu hâllerde, ayrıca istinaf isteminde bulunması gerekir. Bu hâlde istinaf istemi ile ilişkili işler, eski hâle getirme istemi hakkında karar verinceye kadar ertelenir."

>> Eski hâle getirme dilekçesi, engelin kalkmasından itibaren **7 GÜN** içinde, süreye uyulduğunda **usule ilişkin işlemleri yapacak olan mahkemeye** verilir ◀ 2015 ▶

>> Eski hâle getirme dilekçesi, kararın yerine getirilmesini durdurmaz ancak mahkeme yerine getirmeyi erteleyebilir (CMK Md 42/3)

>> Eski hâle getirme isteminin kabulüne ilişkin karar kesindir; reddine ilişkin karara karşı itiraz yoluna gidilebilir (CMK Md 42/2).

>> Duruşmanın kaçırılması hâlinde duruşmada yapılan işlem ve kararlar hakkında, tebliğden itibaren **1 HAFTA** içerisinde eski hâle getirme isteminde bulunulabilir.

ÜNİTE 2: Ceza Muhakemesi Adli Teşkilatı ve Muhakeme Søjeleri

Yargı görevi yapanlar: yüksek mahkemeler, adli ve idarî mahkemeler üye ve hakimleri ile Cumhuriyet savcısı ve avukatlar (*TCK Md 6/1-d*).

BAŞSAVCILIK TEŞKİLATI

- İlk derece adliye mahkemeleri, BAM ve Yargıtay nezdinde görev yapmak üzere kurulur.

İlk Derece Başsavcılık Teşkilatı

- Cumhuriyet Başsavcılığının Görevleri: (*5235 Md 18/1*)
 - Kamu davasının açılmasına yer olup olmadığına karar vermek üzere soruşturma yapmak veya (kolluğa) yaptırmak
 - Kanun hükümlerine göre, yargılama faaliyetlerini kamu adına izlemek, bunlara katılmak ve gerektiğinde kanun yollarına başvurmak
 - Kesinleşen mahkeme kararlarının yerine getirilmesi ile ilgili işlemleri yapmak ve izlemek (infaz işlemlerini yapmak ve infazı izlemek) (*CGİK Md 5*)
 - Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak
 - Örnek:** yaş ve isim kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin hukuk davalarını açmak (*Nüfus Hizmetleri K. Md 36, HMK Md 70*)

>> **Ağır/Asliye** ceza mahkemesi olan yargı çevresindeki Cumhuriyet başsavcısının o **Ağır/Asliye** ceza mahkemesinin yargı çevresinde görevli Cumhuriyet başsavcıları, başsavcı vekilleri ile savcılarını üzerinde gözetim ve denetim yetkisi vardır.

>> Yetkisizlik kararı ile gelen bir soruşturmada Cumhuriyet savcısı kendi başsavcılığı için de **yetkisizlik kararı** verirse, yetkili başsavcılığın belirlenmesi için soruşturma dosyasını, **yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesine** kesin karar için gönderir. (*CMK Md 161/7*) **◀ 2014 ▶**

>> Savcılar arasında **istinabe** mümkündür. (*CMK Md 161*)

>> Belli suçların soruşturulmasında belli savcılıklar görevli olduğundan, Cumhuriyet Savcısı **görevsizlik kararı** verebilir

- Örnek:**
 - Çocuk tarafından işlenen suç için savcı, görevsizlik kararıyla, dosyayı çocuk mahkemesi savcısına gönderir.
 - Soruşturmanın idareye bırakıldığı hallerde Savcı görevsizlik kararı verir (*YÖK Kanunu Md 53*)

Savcılarda İşbölümü:

- müracaat savcıları
- soruşturma savcıları
- duruşma savcıları
- infaz savcıları
- çocuk savcıları
- basın savcıları

İkinci Derece Başsavcılık Teşkilatı

- BAM Cumhuriyet Başsavcılığının Görevleri: (*5235 Md 40*)
 - BAM Cumhuriyet başsavcılığını temsil etmek

- BAM'a gelen ceza davalarına ilişkin hüküm ve kararlara ait dosyaların incelenerek yazılı düşünce ile birlikte ilgili daireye gönderilmelerini ve duruşmalara katılmayı sağlamak
- BAM'ın ceza dairelerinin kararlarına karşı gerektiğinde kanun yollarına başvurmak
- Dairelerin benzer olaylarda kesin olarak verdikleri kararlar arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi için başkanlar kuruluna başvurmak
- BAM Cumhuriyet savcılarını üzerinde gözetim ve denetim yetkisini kullanmak

Üçüncü Derece Başsavcılık Teşkilatı

- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının (YCB) Görevleri: **(Yargıtay K Md 27)**
 - YCB'yi temsil etmek
 - Anayasa Mahkemesinde Cumhuriyet savcılığı görevini yapmak
 - Ceza Genel Kurulunda görülen davaların duruşmalarına katılmak
 - Siyasi partilerin kuruluşlarının hukuka uygunluğunu ve faaliyetlerini denetlemek
 - Siyasi partilerin kapatılması hakkında dava açmak
 - YCB'nin verimli ve düzenli bir şekilde çalışmasını sağlamak ve bu yolda uygun göreceği her türlü tedbiri almak

>> Savcının faaliyeti, adli idari niteliktedir.

>> Savcı iddia faaliyetini yürütür (şüphelinin lehine ve aleyhine delil toplar **CMK Md 160/2** ve suçun işlendiğine dair yeterli şüphe oluşmuş ise iddianameyi düzenler **CMK Md 170/2**)

>> Savcının bağımsızlık güvencesi ve reddi, yasaklanması kurumları bulunmamaktadır.

KOLLUK

EÜDA: En Üst Dereceli Amir >> Adli kolluk faaliyetlerinde gözetim, denetim, planlama ve idari tedbir yetkisine sahiptir.

- **Genel Kolluk** *(Aralarında yer yönünden görev bölüşümü vardır)* **◀ 2012 ▶**
 - Jandarma
 - EÜDA: Jandarma Komutanı
 - Belediye sınırları **dışında** görevlidir.
 - Ayrıca belediye sınırları **içinde** olmakla birlikte meskûn olmayan ve polis karakollarına çok uzak bulunan yerlerde, jandarma bölgesine bitişik olmak koşuluyla görevli kılınabilir.
 - Polis
 - EÜDA: Emniyet Müdürü
 - Belediye sınırları **içinde** görevlidir.
 - Özlük hakları bakımından vali ve kaymakam aracılığıyla İçişleri Bakanlığına bağlıdır.
- **Özel Kolluk**
 - Köy Korucuları
 - Orman Kolluğu
 - Sahil Güvenlik
 - EÜDA: Birlik Komutanı
 -
- **Özel Güvenlik**
 - Özel güvenlik görevlileri kendi görev alanları içerisinde işlenen suçların failerini yakalar ve genel yetkili adli kolluğa teslim eder.
 - Özel güvenlik görevlileri delil toplamak, silah bulundurmak ve kullanmak yetkisine sahiptir

Kolluk Memurları:

- Her kolluk memuru, hizmet branşı, yeri ve zamanına bakmaksızın, suça el koymak, önlemek, sanıklar ile suç delillerini tespit etmek ve korumakla görevli ve yetkilidir
- Adli kolluk görevlileri, suça ilişkin ihbar veya şikayeti el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri derhâl Cumhuriyet başsavcılığına ve en üst dereceli kolluk amirine bildirir.
- Kolluk görevlileri hakkında adli görevleri dolayısıyla CMK hükümleri uygulanır. (CMK Md 165)

Hizmet Branşı olarak Kolluk:

- Adli Kolluk
- İdari Kolluk
- Siyasi Kolluk

Kolluğun Görevleri:

- **Önleyici (İdari) Faaliyetler:** Suçun önünü almaya, kişilerin canına ve malına yönelik tehlikeyi bertaraf etmeye yönelik faaliyetleri önleyici faaliyetler ◀ 2013, 2017 ▶
 - Bu göreve ilişkin emri Vali / Kaymakam'dan alır.
 - Bu görevde iken suç işlemesi halinde 4483 sayılı kanuna göre (idari amirin izin vermesi halinde) soruşturma açılır.
 - **Örnekler:** Gece vakti devriye gezen kolluk görevlileri
- **Adli Faaliyetler:** Suç işlendikten sonra fiilin ve failin aydınlatılmasına yönelik faaliyetler ◀ 2014, 2015 ▶
 - Bu göreve ilişkin emri Cumhuriyet Savcısı'ndan alır. ◀ 2017 ▶ ◀ 2014 ▶ ◀ 2016 ▶
 - Bu görevde iken suç işlemesi halinde savcı tarafından re'sen soruşturma yapılır.

Cumhuriyet Savcıları:

- Başsavcı, her yılın sonunda, o yerdeki adli kolluğun sorumluları hakkında değerlendirme raporları düzenleyerek, mülki idare amirlerine gönderir (CMK Md 166)
- Adli kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde sözlü olarak verir. Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir (CMK Md 161/3) ◀ 2012 ▶

YARGI TEŞKİLATI

Yargılama Makamı:

- **Hakimlik Makamı:** Soruşturma evresinde görev yapan bir yargı makamıdır.
 - Soruşturma evresinde hâkim tarafından verilmesi gereken kararlar **sulh ceza hâkimliği** (SCH) tarafından verilir.
 - Cumhuriyet savcısı, soruşturma evresinde yakalama, tutuklama, arama, el koyma gibi koruma tedbirleri talebini SCH'ye ileterek işleme karar verilmesini ister.
 - Hâkimlik kararlarına karşı kural olarak her zaman **itiraz kanun yoluna** gidilebilir.
 - SCH'nin re'sen işlem yaptığı haller de mevcuttur:
 - Suçüstü hâli ile gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısına erişilemiyorsa veya olay genişliği itibarıyla Cumhuriyet savcısının iş gücünü aşyorsa,
 - Sulh ceza hâkimi de bütün soruşturma işlemlerini yapabilir
 - Kolluk amir ve memurları, sulh ceza hâkimi tarafından emredilen tedbirleri alır ve araştırmaları yerine getirirler
 - Bu hâlde SCH, **zorunlu savcı** olarak görev yapar. (CMK Md 163) ◀ 2016 ▶ ◀ 2017 ▶
 - SCH ayrıca soruşturma evresindeki hakim kararlarına karşı itirazları inceler.
 - Hakimler adli yargı adalet komisyonlarınca başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilemez.
 - SCH, HSK görüşü ile Adalet Bakanlığınca kurulur

- **Mahkemeler:** Kovuşturma evresinde yani iddianame kabul edilerek ceza davası açıldıktan sonra özellikle duruşma ve duruşmadan sonuç çıkarma devrelerinde yargılama görevini yapan makamdır.

İlk Derece Adli Yargı Ceza Mahkemeleri

- **Genel Yetkili:** Asliye Ceza ve Ağır Ceza Mahkemesi
 - Kuruluşu, HSK olumlu görüşü ile Bakanlık'ça yapılır.
 - Yargı çevresinin belirlenmesi veya kaldırılmasına, Bakanlık önerisi ile HSK karar verir.
 - Duruşmalarda Cumhuriyet Savcısı hazır bulunur.
 - **Asliye Ceza Mahkemeleri:**
 - Tek hakimlidir.
 - Görevleri:
 - Sulh ceza hâkimliği ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işler
 - **Ağır Ceza Mahkemesi:**
 - Bir başkan ve 2 üye ile toplanır. ◀ 2014 ▶ Bu şekilde teşekkül etmeyen mahkemenin hükmü kesin olarak hukuka aykırıdır (CMK Md 280/1-b, 289/1-a)
 - Görevleri: ◀ 2017 ▶
 - Yağma (TCK Md 148) ◀ 2015 ▶
 - irtikâp (TCK Md 250/1 ve 2)
 - Resmî belgede sahtecilik (TCK Md 204/2)
 - Nitelikli dolandırıcılık (TCK Md 158)
 - Hileli iflas (TCK Md 161) ◀ 2012, 2016 ▶
 - Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının 4, 5, 6 ve 7. bölümünde tanımlanan suçlar (318, 319, 324, 325 ve 332. maddeler hariç)
 - Terörle Mücadele Kanunu'nun kapsamına giren suçlar ◀ 2012 ▶
 - Ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve 10 YIL'dan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarla ilgili dava
 - Bir suçun hangi mahkemede yargılanacağı belirlenirken faile isnat edilen **suçun cezasının üst sınırı** göz önünde bulundurulur. Suça ilişkin ağırlaştırıcı veya hafifletici nedenler (kanunda bağımsız neden gösterilmedikçe) dikkate alınmaz.
 - **GÖREV (Madde) YÖNÜNDEN YETKİ**
 - Davaya bakan ceza mahkemesi, **görevli** olup olmadığına **kovuşturma evresinin her aşamasında** talep üzerine veya kendiliğinden (re'sen) karar verebilir. (CMK Md 4/1).
 - **Görevsizlik kararı** halinde, "*Yenilenmesi mümkün olmayanlar dışında, görevli olmayan hâkim veya mahkemece yapılan işlemler hükümsüzdür.*" (CMK Md 7).
 - Olumlu veya olumsuz **görev uyuşmazlığını**, aralarında görev uyuşmazlığı çıkan mahkemelere göre ortak yüksek görevli olan mahkeme (2 mahkeme de aynı yargı çevresindeyse, **BAM**, farklı yargı çevrelerinde ise **Yargıtay**) çözer. (CMK Md 4/2)
 - **İstisnalar:**
 - Yüksek görevli bir mahkemede açılmış ve görülmekte olan bir dava, asıl görevli olan alt dereceli mahkemeye gönderilemez.
 - **CMK Md 6 - Görevsizlik kararı verilemeyecek hâl:** "*Duruşmada suçun hukukî niteliğinin değiştiğinden bahisle görevsizlik kararı verilerek dosya alt dereceli mahkemeye gönderilemez.*"
 - **Bağlantı:** Bağlantı nedeniyle bir dava üst dereceli mahkemede görülen başka bir dava ile birleştirilebilir ◀ 2016 ▶
 - Adliye mahkemeleri ile adliye dışı mahkemeler arasında çıkan olumlu veya olumsuz uyuşmazlıkları, **Uyuşmazlık Mahkemesi** çözer (AY Md 158) ◀ 2017 ▶ ◀ 2016 ▶

Görev Yönünden İşbölümü:

- İstisnalar:

Niyabet: Bir muhakeme işleminin yapılmasının toplu mahkemelerde, kurul adına üyelerden birine (Naip hâkim) devredilmesi ◀ 2015 ▶

Örnek: Mahkemeye gelemeyen hasta tanığın bulunduğu yerde dinlenmesi işlemi

• YER YÖNÜNDEN YETKİ

- Suç, kural olarak **suçun işlendiği yer mahkemesinde** yargılanır (CMK Md 12/1). ◀ 2018 ▶ > **Örnek:** Kütahya nüfusuna kayıtlı olan Ankara'da ikamet eden Aylin, Eskişehir'de işlenen ve 3-12 yıl hapis cezası gerektiren suç için açılacak davada Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi görevlidir.
 - Teşebbüste **son icra hareketinin** yapıldığı, ◀ 2013, 2014, 2017 ▶ ◀ 2015 ▶
 - Kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği
 - Zincirleme suçlarda **son suçun işlendiği** yer mahkemesi yetkilidir. (CMK Md 12/2).
- Özel Yetki Kuralları (Yedek Kurallar):** Suçun işlendiği yer belli değilse, şüpheli veya sanığın yakalandığı yer, yakalanmamışsa yerleşim yeri (Türkiye'de yerleşim yeri yoksa Türkiye'de en son adresinin bulunduğu yer) mahkemesi yetkilidir. Mahkemenin bu suretle de belirlenmesi olanağı yoksa ilk usul işleminin yapıldığı yer mahkemesi yetkilidir (CMK Md 13).
 - İstisnai Kurallar:**
 - Basılı eserlerle işlenen suçlarda: eserin yayım merkezi olan yer mahkemesi (CMK Md 12/3).
 - Görsel veya işitsel yayınlarla işlenen suçlarda: Görsel ve(ya) işitsel yayınlarda basılı eserlerle işlenen suçlara ilişkin hükümler uygulanır. Eğer görsel ve işitsel yayın, mağdurun yerleşim yerinde ve oturduğu yerde işitilmiş veya görülmüşse o yer mahkemesi de yetkilidir (CMK Md 12/5).
 - Hakaret suçlarında: eser, mağdurun yerleşim yerinde veya oturduğu yerde dağıtılmışsa, o yer mahkemesi de yetkilidir. Mağdur, suçun işlendiği yer dışında tutuklu veya hükümlü bulunuyorsa, o yer mahkemesi de yetkilidir. (CMK Md 12/4).
- Ülke dışında işlenen Suçlar:** Yedek kurallar işler. Adres yoksa yetkili mahkeme, Adalet Bakanı'nın istemi ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusu üzerine Yargıtay tarafından belirlenir. (CMK Md 14/3).
- Yabancı ülkelerde bulunup da diplomatik bağışıklıktan yararlanan Türk kamu görevlilerinin işledikleri suçlardan dolayı **Ankara mahkemeleri** yetkilidir (CMK Md 14/4) ◀ 2013 ▶
- Taşıtlarda İşlenen Suçlar:**
 - Suçun işlendiği yer mahkemelerinin yanı sıra bunların ilk ulaştığı yer mahkemesi de yetkilidir (CMK Md 15/3)
 - Türk bayraklı gemi/hava taşıtı için: ilk uğradığı Türk limanında veya bağlama limanında bulunan mahkeme sahiptir (CMK Md 15/1-2).
 - Yabancı bayraklı gemilerde Türk kara suları dışında çevreyi kirletme suçu için: Suçun işlendiği yere en yakın veya geminin Türkiye'de ilk uğradığı limanın bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir (CMK Md 15/3).
- Yer Yönünden Yetkisizlik İddiası:**
 - Sanık, yetkisizlik iddiasını, ilk derece mahkemelerinde duruşmada sorgusundan BAM'da incelemenin başlamasından

duruşmalı işlerde inceleme raporunun okunmasından önce bildirir (CMK Md 18/1)

- Mahkeme de re'sen yetki konusunu inceler.
- Mahkeme yetkisizlik iddiasına ilişkin kararı:
 - ilk derece mahkemelerinde sanığın sorgusundan önce, BAM'da duruşmasız işlerde incelemenin hemen başlangıcında duruşmalı işlerde inceleme raporu okunmadan önce verir.
- Yetkisizlik kararına karşı **itiraz** yoluna gidilebilir (CMK Md 18/2-3).
- Olumlu veya olumsuz yetki uyuşmazlığı çıkarsa ortak yüksek görevli mahkeme, yer yönünden yetkili mahkemeyi belirler (CMK Md 17).
- **Yer Yönünden Yetki İstisnaları:**
 - **Davalar arasında bağlantı bulunması** >> yetkili mahkemelerden herhangi birisinde birleştirilerek görülebilir (CMK Md 16/1).
 - **CMK Md 8 - Bağlantı Kavramı:**
 - (1) Bir kişi, birden fazla suçtan sanık olur veya bir suçta her ne sıfatla olursa olsun birden fazla sanık bulunursa bağlantı var sayılır.
 - (2) Suçun işlenmesinden sonra suçluyu kayırma, suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme fiilleri de bağlantılı suç sayılır.
 - **Davanın Nakli:** Şu durumlarda dava nakledilir:
 - Yetkili mahkemenin hukuki veya fiili bir nedenle görevini yerine getiremeyecek olması
 - BAM, davanın başka yerde bulunan aynı derecede bir mahkemeye nakline karar verir (CMK Md 19/1)
 - Kamu güvenliği nedeniyle davanın yetkili mahkemede görülmesinin tehlikeli olması
 - Adalet Bakanı, Yargıtay'dan davanın nakledilmesine karar vermesini talep eder (CMK Md 19/2)
 - Davanın afet gibi olağanüstü bir nedenle yetkili mahkemede görülmesinin mümkün olmaması
 - Adalet Bakanlığı karar verir
 - Mahkeme, fiili sebepler veya güvenlik gerekçesiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına karar verebilir. Bu karara karşı itiraz yolu açıktır (CMK Md 19/3)
 - **İstinabe:**
 - (CMK Md 180/3: "Davayı görmekte olan mahkeme, zorunluluk olmadıkça, büyükşehir belediye sınırları içerisinde bulunan şikâyetçi, katılan, sanık, müdafî veya vekil, tanık ve bilirkişilerin istinabe yoluyla dinlenmesine karar veremez"
- **KİŞİ YÖNÜNDEN YETKİ**
 - Anayasa Mahkemesi Yüce Divan sıfatıyla
 - Cumhurbaşkanı, ◀ 2013 ▶
 - Bakanlar,
 - Yüksek Mahkeme başkan ve üyelerini
 - dokunulmazlığı kaldırılan milletvekillerinigörev suçlarından dolayı yargılar. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı soruşturmayı yapıp iddianameyi düzenler. Yüce Divan kararları kesindir (AY Md148).
 - Kamu görevlileri (4483 s. Kanun) ve öğretim üyeleri (2547 s. Kanun Md 53-c) hakkındaki soruşturma idare tarafından yapılır.

- Avukatların görev suçlarına ilişkin soruşturmayı Bakanlık izni ile suçun işlendiği yere en yakın ağır ceza mahkemesi yapar.
- Yargıtay Ceza Genel Kurulu, kişisel suçlardan dolayı
 - Anayasa Mahkeme başkan ve üyelerini,
 - Yargıtay 1. başkanını ve vekillerini, 2. başkanı, üyeleri ve başsavcısını
 - Danıştay başkan ve üyelerini ve başkan sözcüsünü
 - Sayıştay başkan ve üyelerini
 ilk derece mahkemesi olarak yargılar. *(Yargıtay K. Md 46)*

Çocuk Mahkemeleri v ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri

Çocuk: Henüz 18 yaşını doldurmamış kişi

Çocuk mahkemeleri:

- Her il merkezinde kurulur
- Tek hakimlidir
- Duruşmada Cumhuriyet Savcısı bulunmaz
- Cumhuriyet Savcıları kararlara karşı kanun yoluna başvurabilir.
- Çocukların asliye ceza ve sulh ceza mahkemesi görev alanına giren suçları yargılanır.
- Çocukların yetişkinlerle birlikte suç işlemesi hâlinde
 - soruşturma ve kovuşturma ayrı yürütülür.
 - Gerekli görülürse çocuk hakkındaki karar için genel mahkemedeki dava hükmü beklenir.
 - Davanın birlikte yürütülmesi zorunlu görülürse, dava genel mahkemede görülür.

Mahkemeye Yardımcı Teşkilat

- Yazı işleri hizmetleri
- Cumhuriyet başsavcısı / Cumhuriyet başsavcivekili / Cumhuriyet savcısı
- **Yazı İşleri Müdürü**
 - Görevleri: *(Yazı İşleri Hizmetleri Yönetmeliği Md 6/2)*
 - Cumhuriyet savcısı veya hâkimin uygun göreceği evrakın havalesini yapmak
 - mahkeme tarafından fiziki ortamda teslimi gereken dosyalarla ilgili işlemleri yapmak
 - güvencenin iadesi gereken hâllerde gerekli işlemleri yapmak
 - dosyaya ait kıymetli evrak ve değerli eşyanın uygun yerde muhafazasını sağlamak
 - harcın hesaplanması ve tahsili ile yargılama gideri müzekkerelerini yazmak ve buna ilişkin işlemleri yapmak
 - kararların tebliğini sağlamak
 - kanun yolu incelemesi için dosyada bulunan tüm belgelerin eksiksiz olarak UYAP ortamına aktarıldığını kontrol etmek
 - elektronik imza ile imzalamak

Yazı işleri müdürünün yönetiminde:

- **Zabıt Kâtibi**
 - Hâkimin reddi sebeplerine dayanılarak reddedilebilir
 - Görevleri:
 - Duruşmada bulunmak
 - mahkeme başkanının yönetimi altında duruşmanın akışını tutanağa geçirmek
 - tutanağı mahkeme başkanıyla birlikte imzalamak
 - dosya ve kayıtların tutulması
 - ara kararların gereğinin yapılması
 - davalarla ilgili davetiyelerin yazılması

- yazışmaların yapılması
- ilgili kurumlara yazılan yazılara cevap gelmemesi hâlinde tekit yapılması (tekrar cevabın sorulması)
- **Mübaşir** ◀ 2018 ▶ ◀ 2018 ▶
Hukuki anlamda davaya katkısı olmayıp, duruşmanın akışına yardımcı olan kişidir.
 - Görevleri:
 - Günlük duruşma listesini görülebilecek bir yere asmak
 - Duruşma sırası gelenleri duruşma salonuna davet ederek, salondaki yerlerini göstermek ve buna uyulmasını sağlamak
 - Yemin verilmesi ve kararın açıklanması başta olmak üzere, duruşma ve keşif esnasında uyulması gereken davranış kurallarını taraflara ve ilgililere açıklamak
 - Duruşmanın kapalı yapılmasına dair karar alındığında salonu boşaltmak
 - Hizmetli ve diğer görevliler

BAĞLANTI ve SONUÇLARI

Bağlantı: İki uyuşmazlık arasında ortak noktalar bulunması

Dar (Tek Yönlü) Bağlantı: Yasa koyucu tarafından ceza uyuşmazlıkları arasındaki ortak bağlantıyı somut olarak tanımladığı haller

- **Bağlantı Noktaları:**
 - **SANIK:** Bir kişinin birden fazla suçtan sanık olması ◀ 2013 ▶
 - **FiİL:** Bir suçta her ne sıfatla olursa olsun birden fazla sanık bulunması
 - **DELİLLER** ve **FAİL:** Suçun işlenmesinden sonra suçluyu kayırma, suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme fiilleri (ön suçla bağlantılı suç)
- Bu tür bağlantılarda, soruşturma veya kovuşturma evresinde **dava birleştirilir**.
- Bağlantılı suçlardan her biri değişik mahkemelerin görevine giriyorsa bunlar hakkında birleştirilmek suretiyle **yüksek görevli mahkemede** dava açılabilir (CMK Md 9) ◀ 2012 ▶
- Birleştirilen davalarda, bu davaları gören mahkemenin tabi olduğu yargılama usulü uygulanır (CMK Md 10/2)
- Birleştirilen davalar birleştirmede fayda kalmadığında ayrılabilir. Ancak kovuşturma evresinde işin esasına girdikten sonra ayrılan davalara **ayrı dosyalarda** ancak **aynı mahkemede** devam olunur (CMK Md 10/3)

Geniş Bağlantı: Bir ceza mahkemesinin bakmakta olduğu davalar arasında, Yasa'da belirtilenler dışında bir bağlantının bulunması hali (CMK Md 11)

- **Bağlantı Noktaları:**
 - Zaman
 - Yer
 - İşleniş biçimi
 - Saik
 - Önceki eylemle sonraki eylemin kolaylaştırılması
- **Aynı mahkemenin** yetkili olduğu farklı işler arasında geniş bağlantı uygulanabilir.
- Dava ekonomisine hizmet eder (Örneğin tek duruşma yapılır, tek tebligat gönderilir)
- İspat kolaylığı sağlar.

Karışık (Çok yönlü) Bağlantı:

- Karışık (**ÇOK YÖNLÜ**) bağlantı'da aralarında bağlantı bulunan uyuşmazlıkların konusu farklı 'dır. (Konular **aynı** ise -*örneğin hepsi ceza uyuşmazlığı ise*- **TEK YÖNLÜ** BAĞLANTI mevcuttur)

- **Örnek:** Uyuşmazlıklardan birisinin ceza hukuku diğerinin medeni hukuk alanına dahil olması
- Karışık bağlantının sonucu nispi yargılama ve bekletici mesele yapmaktır.

Dar ve Geniş Bağlantılı Davaların Birleştirilme Koşulları:

- Birleştirilmede fayda ve olanak bulunmalıdır
 - **Örnek:** Muhakemeler birbirine yakın evrede olmalıdır.
- Birleştirme yasağı bulunmamalıdır.
 - **Örnek:** Karayolları Trafik Kanunu'na göre görülen davalar, diğer davalarla birleştirilemez. **(Karayolları TK Md 112)**
 - **Örnek:** İcra ceza davaları diğer ceza davalarıyla birleştirilemez. **(İİK Md 346)**
- Özel mahkemelerdeki davalar diğer mahkemelerdeki davalarla birleştirilemez.
 - **İstisna:** Çocuk ile yetişkinin birlikte suç işleme durumunda birleştirme zorunlu görülürse yargılamanın her aşamasında birleştirme kararı verilerek dava genel mahkemeye taşınabilir.

Nispi Yargılama: ◀ 2018 ▶

- Ceza mahkemesinin, ceza uyuşmazlığı için ön sorun teşkil eden ikincil nitelikteki farklı bir disipline ait (suçun ispatı ile ilgili) uyuşmazlığı, kendi uyuşmazlığı açısından ve CMK hükümlerine göre çözmesi **(CMK Md 218/1)**.
 - **İstisna:** Kovuşturma evresinde mağdur veya sanığın yaşının ceza hükümleri bakımından tespitiyle ilgili bir sorunla karşılaşılması halinde; mahkeme, ilgili kanunda belirlenen usule göre bu sorunu çözerek hükmünü verir **(CMK Md 218/2)**.
- Ceza mahkemesi nispi yargılama yerine; ikinci seçenek olarak, bu sorunla ilgili olarak görevli mahkemede dava açılması veya açılmış davanın sonuçlanması ile ilgili olarak **bekletici sorun** kararı verebilir **(CMK Md 218/1)**. Bu durumda ceza davası durur ve zamanaşımı işlemez.
- **Örnek:** (A), hakkında güveni kötüye kullanmaktan açılan kamu davasında, geri vermek istemediği malın kendisine miras yoluyla kaldığını iddia edebilir. Bu durumda, Ceza mahkemesi,
 1. O malın miras yoluyla (A)'ya kalıp kalmadığı sorununu kendisi çözer
 2. veya bu uyuşmazlığın asıl yetkili ve görevli mahkemede çözümlenmesi için sanığa süre vererek o mahkemenin kararını bekler.
- Bazı durumlarda nispi yargılama yolu kapalıdır.
 - **Örnek:** Mahkemelerin Anayasaya uygunluk denetimi yapması yasaktır. Dolayısıyla, bir ceza davasında uygulanacak bir kuralın Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülmüş ve mahkeme bunu ciddi bulmuşsa konu itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine gönderilir ve **5 AY** süreyle netice beklenerek gelen karara göre ilerlenir (Bu süre zarfında AYM kararı çıkmazsa mahkeme mevcut yasa hükümlerine göre ilerler).
 - **Örnek:** Kovuşturma evresinde yaşın tespiti gerekiyorsa bekletici mesele yapma yasağı vardır, nispi yargılama ile çözümlenmesi gerekir.

2. Derece Ceza Mahkemesi: BAM (Bölge Adliye Mahkemeleri)

- HSK'nın olumlu görüşüyle Bakanlık tarafından kurulur.
- Yargı çevrelerinin belirlenmesi, değiştirilmesi, kaldırılması ise Bakanlığın önerisi üzerine HSK tarafından karar verilir.
- Adli yargı ilk derece mahkemelerince verilen ve kesin olmayan hüküm ve kararlara karşı yapılacak başvuruları inceleyip karara bağlar.
- Ceza Daireleri:

- En az 2 ceza dairesi bulunur.
- Görevleri:
 - 1)Adli yargı ilk derece ceza mahkemelerince verilen ve kesin olmayan hüküm ve kararlara karşı yapılacak başvuruları inceleyip karara bağlar.
 - 2)Yargı çevresi içerisinde bulunan adli yargı ilk derece ceza mahkemeleri arasındaki yetki ve görev uyumsuzluklarını çözer.
 - 3)Yargı çevresindeki adli yargı ilk derece ceza mahkemeleri hâkimlerinin davayı görmeye hukuki veya fiili engellerinin çıkması hâlinde o davanın bölge adliye mahkemesi yargı çevresi içerisinde başka bir adli yargı ilk derece ceza mahkemesine nakli hakkında karar verir.

3. Derece Ceza Mahkemesi: Yargıtay

- 12 Hukuk ve 12 ceza dairesinden oluşur. **(Yargıtay K, Md 5)**
 - Ceza Dairesi, suçla ilgili zamanaşımı süresinin dolduğunu tespit ederse, **DÜŞME** kararı verir. **◀ 2018 ▶**
- Diğer Organlar:
 - Başkanlar Kurulu
 - İşbölümü karar tasarısının hazırlanması
 - Büyük Genel Kurul
 - Hukuk ve ceza daireleri arasındaki iş bölümü
 - Ceza Kurulu:
 - ceza dairelerinin bozma kararlarına karşı mahkemelerce veya BAM verilen direnme kararlarını incelemek
 - içtihatı birleştirme kararlarını vermek

HAKİM

Hakim: Ceza muhakemesinde, yargılama faaliyetini yürüterek, iddia ve savunma makamlarının görüşlerinin sentezini yaparak uyumsuzluğu çözümleyecek kararı veren kişi

Zorunlu Hakim: Soruşturma evresinde, suçüstü hâli ile gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Cumhuriyet savcısına erişilemiyorsa veya olay genişliği itibarıyla Cumhuriyet savcısının iş gücünü aşıyorsa, **sulh ceza hâkimi**'nin bütün soruşturma işlemlerini yapması **(CMK Md 163)**

◀ 2016 ▶ ▶ 2017 ▶

Naip Hakim: Toplu mahkemelerde mahkemenin yetki alanı içerisinde; ancak duruşma salonu dışında yapacağı işlemleri, mahkeme adına yapmakla görevlendirilen hakim

Hakimin Bağımsızlığı:

- Hâkimlerin azledilemez **(Ay Md 139/1)**
- 65 yaşından önce emekliye ayrılmaya zorlanamaz **(Ay Md 140/4)**
- bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması nedeniyle de olsa aylıklarından yoksun kılınamaz **(Ay Md 139/1)**

Hakimin Tarafsızlığı:

- Hakim yargılama yaparken:
 - Yan tutmamalı
 - Ön yargı sahibi olmamalı (AİHM)
 - Taraflara karşı objektif olmalı
 - Kişiliğinden sıyrılabilmelidir.

- **Subjektif Tarafsızlık:** Hakimin birey olarak tarafsız olması
- **Objektif Tarafsızlık:** Mahkemenin kişide bıraktığı güven verici izlenim ve tarafsız görünüm
- Yargı görevini etkilemeye yönelik **TCK Md 277:** "Görülmekte olan bir davada gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla, davanın taraflarından birinin, sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs eden kişi, **2 YIL'dan 4 YIL'a** kadar hapis cezası ile cezalandırılır"

Hakimin Reddi ve Çekilmesi:

- **Hakimin Davaya Bakamayacağı Haller: (CMK Md 22)**
 - 1) Suçtan kendisi zarar görmüşse,
 - 2) sonradan kalksa bile şüpheli, sanık veya mağdur ile aralarında evlilik, vesayet veya kayımlık ilişkisi bulunmuşsa,
 - 3) şüpheli, sanık veya mağdurun kan veya kayın hısımlığından üstsoy veya altsoyundan biri ise,
 - 4) şüpheli, sanık veya mağdur ile aralarında evlat edinme bağı varsa,
 - 5) şüpheli, sanık veya mağdur ile aralarında üçüncü derece dâhil kan hısımlığı varsa,
 - 6) evlilik sona ermiş olsa bile, şüpheli, sanık veya mağdur ile aralarında ikinci derece dâhil kayın hısımlığı varsa,
 - 7) aynı davada Cumhuriyet Savcılığı, adli kolluk görevi, şüpheli veya sanık müdafiliği veya mağdur vekilliği yapmışsa,
 - 8) aynı davada tanık veya bilirkişi sıfatıyla dinlenmişse
- **Hakimin Yasaklı Olduğu Haller (CMK Md 23)**
 - 1) Bir karar veya hükme katılan hâkim, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılamaz.
 - 2) Aynı işte soruşturma evresinde görev yapmış bulunan hâkim (**zorunlu savcılık**), kovuşturma evresinde görev yapamaz.
 - 3) Yargılamanın yenilenmesi halinde, önceki yargılamada görev yapan hâkim, aynı işte görev alamaz.
- **Hakimin Tarafsızlığını Şüpheye Düşüren Haller**

Hakimin Reddi Sebepleri (CMK Md 24)

- 1) Hâkimin davaya bakamayacağı hâllerde reddi istenebileceği gibi, tarafsızlığını şüpheye düşürecek diğer sebeplerden dolayı da reddi istenebilir.
 - 2) Cumhuriyet savcısı; şüpheli, sanık veya bunların müdafii; katılan veya vekili, hâkimin reddi isteminde bulunabilirler.
- **Süre:**
(**CMK Md 25**) "(1) Tarafsızlığını şüpheye düşürecek sebeplerden dolayı bir hâkimin reddi, **ilk derece mahkemelerinde sanığın sorgusu başlayıncaya;** **2014,2016** **2018** duruşmalı işlerde bölge adliye mahkemelerinde inceleme raporu ve Yargıtay'da görevlendirilen üye veya tetkik hâkimi tarafından yazılmış olan rapor üyelere açıklanıncaya kadar istenebilir. Diğer hâllerde, inceleme başlayıncaya kadar hâkimin reddi istenebilir. (2) Sonradan ortaya çıkan veya öğrenilen sebeplerle duruşma veya inceleme bitinceye kadar da hâkimin reddi istenebilir. Ancak bu istemin, ret sebebinin öğrenilmesinden itibaren **7 GÜN** içinde yapılması şarttır. "
 - **Usûl:**
(**CMK Md 26**) : "
(1) Hâkimin reddi, mensup olduğu mahkemeye verilecek **dilekçeyle** veya bu hususta zabıt kâtibine bir tutanak düzenlenmesi için başvurulması suretiyle yapılır.

(2) Ret isteminde bulunan, öğrendiği **ret sebeplerinin tümünü** bir defada açıklamak ve **süresi içinde olguları ile birlikte ortaya koymakla** yükümlüdür.

(3) Reddi istenen hâkim, ret sebepleri hakkındaki görüşlerini yazılı olarak bildirir"

- **İnceleme:**

(CMK Md 31) : "

(1) Mahkeme, kovuşturma evresinde ileri sürülen hâkimin reddi istemini aşağıdaki durumlarda geri çevirir:

- a) Ret istemi süresinde yapılmamışsa.
- b) Ret sebebi ve delili gösterilmemişse.
- c) Ret isteminin duruşmayı uzatmak amacı ile yapıldığı açıkça anlaşılıyorsa"

- **Karar Verecek Mahkeme:**

(CMK Md 27) : "

(1) Hâkimin reddi istemine mensup olduğu mahkemece karar verilir. Ancak, reddi istenen hâkim müzakereye katılamaz.

(2) Ret istemi sulh ceza hâkimine karşı ise, yargı çevresi içinde bulunduğu asliye ceza mahkemesi ve tek hâkime karşı ise, yargı çevresi içerisinde bulunan ağır ceza mahkemesi karar verir.

(3) BAM ceza dairelerinin başkan ve üyelerinin reddi istemi, reddedilen başkan ve üye katılmaksızın görevli olduğu dairece incelenerek karara bağlanır.

(4) Ret isteminin kabulü halinde, davaya bakmakla bir başka hâkim veya mahkeme görevlendirilir. "

- **Karar ve Kanun Yolları:**

(CMK Md 28) : "Ret isteminin kabulüne ilişkin kararlar kesindir; kabul edilmemesine ilişkin kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen ret kararı hükümlerle birlikte incelenir."

- **Süreç:**

(CMK Md 29) : "

(1) Reddi istenen hâkim, ret hakkında bir karar verilinceye kadar yalnız gecikmesinde sakınca olan işlemleri yapar.

(3) Ret isteminin kabulüne karar verildiğinde, gecikmesinde sakınca bulunan hâl nedeniyle yapılmış işlemler dışında, duruşma tekrarlanır"

Hakimin Çekinmesi: (CMK Md 30)

- **Çekinme:** Reddini gerektirecek nedenlerin bulunduğunu gören hâkimin bunu ileri sürmesi

Tazminat Davası: Hâkimlerin (ve savcılarının) bir soruşturma, kovuşturma veya davayla ilgili olarak yaptıkları işlem, yürüttükleri faaliyet veya verdikleri herhangi bir karar nedeniyle haklarında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk sebeplerine dayanılarak da olsa tazminat davası açılmaz. Ancak hâkimlerin (ve savcılarının) işlem, faaliyet ve kararları nedeniyle **1 YIL** içinde Devlet aleyhine tazminat davası açılabilir.

SAVUNMA MAKAMI

Şüpheli: Yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evrede (soruşturma evresinde) suç şüphesi altında bulunan kişi (CMK Md 2/1-a, e)

Sanık: İddianamenin kabulüyle başlayıp hükmün kesinleşmesine kadar geçen evrede (kovuşturma evresinde) suç şüphesi altında bulunan kişi (CMK Md 2/1-b, f)

Hükümlü: Hükümün kesinleşmesinden sonra sanık'ın aldığı sıfat

Şüpheli ve Sanığın Hakları:

- **Aktif Haklar:** Muhakeme işlemlerine katılması hâlinde sahip olduğu haklar
- **Pasif Haklar:** Somut herhangi bir muhakeme işlemiyle bağlantılı olmayan ve muhakemenin tümünü ilgilendiren haklar

Kişi Güvenliğine İlişkin Haklar:

- Haklarını ve Yapılan İsnadı Öğrenme Hakkı:

- **YGİY Md 6:**

"Yakalanan kişiye, suç ayırımı gözetilmeksizin yakalama sebebi ve hakkındaki iddialar ile susma ve müdafiden yararlanma, yakalanmaya itiraz etme hakları ile diğer kanunî hakları ve itiraz hakkını nasıl kullanacağı, herhâlde yazılı, bunun hemen mümkün olmaması hâlinde sözlü olarak derhâl bildirilir."

Yakalama işlemi bir tutanağa bağlanır. Bu tutanağa yakalananın, hangi suç nedeniyle, hangi koşullarda, hangi yer ve zamanda yakalandığı, yakalamayı kimlerin yaptığı, hangi kolluk mensubunca tespit edildiği, haklarının tam olarak anlatıldığı açıkça yazılır, bu tutanağın bir sureti yakalanan kişiye verilir."

- Şüphelinin, yakınlarına haber verilmesini isteme hakkı **(CMK Md 95)**
- Hâkim veya bir adli makam önünü çıkma (**Habeas Corpus**) hakkı **(AİHM Md 5/3) > pasif hak**
- Yakalama ve tutuklamaya itiraz etme **(CMK Md 91/4)**
- Kefaletle saliverilmeyi isteme **(CMK Md 109/3-f)**
- Haksız yakalama ve tutuklama hâlinde tazminat talep etme **(CMK Md 141-144)**
- Yakalama ile tutuklamaya karşı itiraz hakkını kullanabilmesi ve savunmasını hazırlayabilmesi için dosyadan örnek isteme hakkı

Savunma Hakkı

- Müdafiden yararlanma hakkı: **(CMK Md 149)**
- Susma hakkı: **(CMK Md 147/1-e)**
 - Kimlik bilgisine ilişkin sorulara cevap verilmemesi, susma hakkı olarak değerlendirilemez **◀ 2012, 2014, 2015 ▶**
- Soru sorma hakkı: **(AİHS 6/3-d)**
- Tercümandan yararlanma hakkı: **(CMK Md 202/1)**
- Dosyayı inceleme ve örnek alma hakkı: **(CMK Md 153, Kalem Yönetmeliği Md 137, 165)**
- Delillerin toplanmasını isteme hakkı: **(CMK Md 147/1-f)**
- Duruşmada hazır bulunma hakkı: **(CMK Md 193/1)**
- Savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylığa sahip olma hakkı: **(AİHS 6/3-b)**
- Kanun yoluna başvurma hakkı: **(CMK Md 260/1)**
- Aynı fiilden tekrar yargılanmama hakkı: **(CMK Md 223/7)**
- Çelişmeli muhakeme hakkı:
- İddia makamının delillerinden vaktinde haberdar olma hakkı:

Şüpheli veya Sanığın Yükümlülükleri:

- Üst araması
- Tanıklarla yüzleştirme ve teşhis nedeniyle dış görünüşünün, örneğin saç ve bıyık durumunun değiştirilmesi
- Kendisinin hâkim veya savcı tarafından keşif konusu yapılması
- Şüphelinin Kişi Olarak Belirlenebilmesi İçin Fizik Kimliğinin Tespiti **(CMK Md 81)**

"(1) Üst sınırı 2 YIL veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı şüpheli veya sanığın, kimliğinin teşhisi için gerekli olması halinde, Cumhuriyet savcısının emriyle fotoğrafı, beden ölçüleri, parmak ve avuç içi izi, bedeninde yer almış olup teşhisini kolaylaştıracak diğer özellikleri ile sesi ve görüntüleri kayda alınarak, soruşturma ve kovuşturma işlemlerine ilişkin dosyaya konulur.

(2) Kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz süresinin dolması, itirazın reddi, beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilip kesinleşmesi hâllerinde söz konusu kayıtlar Cumhuriyet savcısının huzurunda derhâl yok edilir ve bu husus tutanağa geçirilir."

- Polis:
 - Gözaltına alınanlardan,
 - CMK Md 81'e göre , fizik kimliği tespit edilen şüpheli veya sanıklardan.parmak izi ve fotoğraf alır. (PYSK Md 5). Sisteme kayıtlı olan parmak izi ve fotoğraflar, kişinin ölümünden itibaren 10 YIL ve her hâlde kayıt tarihinden itibaren 80 YIL geçtikten sonra sistemden silinir (PYSK Md 5/10).
- Yazı örneği vermesi
- Ses örneklerinin kaydedilmesi
- Belli bir yerde durma, belli bir hareketi tekrar etme gibi isteklere boyun eğmesi
- Soruşturma İşlemlerine ve Koruma Tedbirlerine Katılma Yükümlülüğü
- Hazır Bulunma Yükümlülüğü
 - Zorla Getirme - İhzar (CMK Md 146/4)
 - Yasa'nın ayırık tuttuğu hâller saklı kalmak üzere, kural olarak hazır bulunmayan sanık hakkında duruşma yapılmaz (CMK Md 193/1). Bu nedenle bu evrede sanık önce davetiyeye duruşmaya çağrılır.
 - İhzar Şartları:
 - 1) Şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilmesi veya **yakalama emri düzenlenmesi için yeterli nedenler bulunanlar** hakkında davetiyeye çıkartılmadan zorla getirme (ihzar) kararı verilebilir. ◀ 2015 ▶ ◀ 2018 ▶
 - 2) İfade veya sorgu için usulüne uygun olarak çağrıldığı hâlde (davetiyeye) gelmemiş olması
 - Kolluk, Cumhuriyet savcısının bilgisi dâhilinde şüpheliyi davet ederek ifadesini alabilir (CMK Md 161/1,164/2; PYSK Md 15). Ancak kişinin, kolluğun davetine uyma yükümlülüğü yoktur. Davet edildiği hâlde gelmeyen kişiyi **kolluk zorla getiremez**.
 - Zorla getirme kararı **Cumhuriyet savcısı, sulh ceza hâkimi** ve **mahkeme** tarafından verilebilir (CMK Md 146/4). ◀ 2012 ▶
 - Zorla getirme kararının bir örneği şüpheli veya sanığa verilir. Şüpheli veya sanığa ulaşılamazsa zorla getirme kararının yerine getirilememesinin nedenleri, köy veya mahâlle muhtarı ile kolluk görevlisinin birlikte imzalayacakları bir tutanakla saptanır (CMK Md 146/6).

MÜDAFİ

Müdafi: Şüpheli veya sanığın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukat (CMK Md 2/1-c)

- Bir avukatın ceza muhakemesinde işlem yapabilmesi için Yasa'da aksi belirtilmiş işlemler hariç sanıkla arasındaki ilişkiyi vekâletname ile ispat etmesi zorunlu değildir.
- Avukat olabilme şartları:
 - 1) Türk vatandaşı olmak,
 - 2) hukuk öğrenimi görmüş olmak,

- 3) avukatlık stajını bitirmiş olmak,
 - 4) avukatlık sınavını başarmış olmak,
 - 5) baro bölgesinde ikametgâhı bulunmak,
 - 6) avukatlığa engel bir durumu olmamak (**AvK Md 3**).
- Daha önceden davaya hâkim, hakem, Cumhuriyet savcısı, bilirkişi veya memur olarak elkoymuş kişi, o davada müdafilik yapamaz.

Zorunlu Müdafii: Müdafinin görevlendirilmesi konusunda şüpheli veya sanığın iradesinin önem taşımadığı hâllerde görev yapan müdafii: **◀ 2015 ▶**

- 1) Sanık/şüphelinin **on sekiz yaşını doldurmamış** olması
 - 2) Sanık/şüphelinin **sağır veya dilsiz** olması
 - 3) Sanık/şüphelinin kendisini savunamayacak derecede **malul** olması
 - 4) Suçun alt sınırının **5 YIL**'dan fazla **hapis cezasını** gerektirmesi (**CMK Md 150**) **◀ 2018 ▶**
 - 5) Sanık/şüpheli hakkında **tutuklama** talep edilmesi
 - 6) **Kaçak** sanık hakkında duruşma yapılması (**CMK Md 247/4**)
 - 7) Şüpheli/sanığın resmi bir kurumda kusur yeteneğinin araştırılması için **gözlem altına alınması** (**CMK Md 74/2**)
- Bu durumda şüpheli/sanık veya temsilcisi müdafii seçmiş ise, bu müdafii **seçilmiş zorunlu müdafii** sıfatını alır.
 - Adli makamın (*soruşturma aşamasında: savcı, kolluk veya hakim, kovuşturma aşamasında: mahkeme*) talebi üzerine Baro tarafından görevlendirilen müdafii, **görevlendirilmiş zorunlu müdafii** sıfatını alır.
 - Müdafii baro tarafından görevlendirilmişse birden fazla olamaz (**CMK Md 150**).
 - Soruşturma evresinde ifade almada müdafii sayısı **3** ile sınırlıdır.
 - Örgüt faaliyetleri ile ilgili suçlarda duruşmada en fazla **3** avukat hazır bulunabilir **◀ 2018 ▶**
 - Şüpheli veya sanığın kendisinin sonradan müdafii seçmesi hâlinde baro tarafından görevlendirilen müdafinin görevi sona erer.

- **Müdafinin Yetkileri**
- **Dosyayı İnceleme ve Örnek Alma Yetkisi**
 - Müdafii, ayrıca iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren de **dosya içeriğini** ve muhafaza altına alınmış **delilleri** inceleyebilir
 - Tüm tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir.
 - Dosya inceleme için vekaletname şart değildir ancak örnek almak için gerekir.
 - e-İmza ile UYAP'tan dosya inceleme yapılabilir.
- **Şüpheli veya Sanıkla Görüşme ve Yazışma Yetkisi**
 - Müdafii:
 - Vekaletname aranmaksızın
 - Konuşulanları başkalarının duyamayacağı bir ortamda Şüpheli veya sanıkla görüşebilir.
 - Müdafii ile olan yazışmalar denetime tabi tutulamaz
 - Kanunda tanımlı belli suçlar bakımından müdafii ile görüşme hakkı Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine hakim kararıyla 24 saat süreyle kısıtlanabilir.
- **Hazır Bulunma Yetkisi**
 - Hazır bulunma yetkisinin olduğu haller:
 - İfade ve sorguda (**CMK Md 149/3, CMK Md 91/6,101/3**)
 - keşif işleminde,
 - tanık ve bilirkişinin erken dinlenmesinde (**CMK Md 84**)
 - şüphelinin evi veya eşyasının aranması sırasında
 - Cumhuriyet savcısı tarafından, el konulan belgeler incelendiği sırada
 - Kovuşturmada, sanığın hazır bulunma hakkının bulunduğu her işlemde

- Zorunlu müdafilik hâllerinde müdafii duruşmada hazır bulunması şarttır **(CMK Md 188)**
- **Doğrudan Doğruya Soru Sorma Yetkisi**
 - Müdafii, sanığa, katılana, bilirkişilere ve duruşmaya çağrılmış diğer kişilere doğrudan (mahkeme başkanı aracılığı olmadan) soru yöneltme yetkisi vardır **(CMK Md 201)**. Müdafii bulunmayan sanık bu haktan yararlanamaz.
- **Kanun Yoluna Başvurma Yetkisi**
 - Müdafii müvekkilinin arzusuna aykırı olmamak koşuluyla kanun yollarına başvurabilir **(CMK Md 261)**
 - Vekaletnamede özel yetki mevcut ise, başvurudan vaz geçebilir.
 - Şüpheli / sanık ile **zorunlu müdafii** arasında irade çelişkisi olursa, müdafii iradesi geçerli sayılır (iradi müdafii durumunda şüphelinin iradesi esastır) **(CMK Md 266)**

Müdafii Ödevleri (Avukatlık Kanunu 6. Kısım)

- **Müdafii Görevini Yerine Getirme Ödevi**
AvK Md 34: "Avukatlar, yüklendikleri görevleri bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliğince belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlüdürler"
- **CMK Md 151:** "(1) Görevlendirilen müdafii, duruşmada hazır bulunmaz veya vakitsiz olarak duruşmadan çekilir veya görevini yerine getirmekten kaçınırsa, hâkim veya mahkeme derhâl başka bir müdafii görevlendirilmesi için gerekli işlemi yapar. Bu durumda mahkeme oturuma ara verebileceği gibi oturumun ertelenmesine de karar verebilir.
(2) Eğer yeni müdafii savunmasını hazırlamak için yeterli zaman olmadığını açıklarsa oturum ertelenir"
- **Sır Saklama Ödevi**
AvK Md 36: "Avukatların, kendilerine tevdi edilen veya gerek avukatlık görevi, gerekse ,Türkiye Barolar Birliği ve barolar organlarındaki görevleri dolayısıyla öğrendikleri hususları açığa vurmaları yasaktır."

MAĞDUR

Mağdur: Suçtan doğrudan doğruya zarar gören kişi

- Doğrudan Zarar Gören: korunun hak ve menfaati suç ile ihlal edilen
- Dolaylı Zarar Gören: korunun hak ve menfaatin dışında kalan hakları suç ile zarar gören

Şikâyetçi: Soruşturulması şikâyete bağlı olan suçlarda zarar gören

>> Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar, ilk derece mahkemesindeki kovuşturma evresinin her aşamasında **(iddianamenin kabul edilmesinden sonra hüküm verilinceye kadar)** şikâyetçi olduklarını bildirerek kamu davasına katılabilirler. **◀ 2018 ▶**

Mağdurun Hakları

- Mağdurun tanık olarak dinlenilmesi halinde yemin hariç tanıklığa ilişkin hükümler uygulanır.

CMK Md 234/1: "Mağdur ile şikâyetçinin hakları şunlardır:

a) Soruşturma evresinde;

1. Delillerin toplanmasını isteme,
2. Soruşturmanın gizlilik ve amacını bozmamak koşuluyla Cumhuriyet savcısından belge örneği isteme,

3. Vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı **5 YIL**'dan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme,
4. Vekili aracılığı ile soruşturma belgelerini ve el konulan ve muhafazaya alınan eşyayı inceletme,
5. Cumhuriyet savcısının, kovuşturmaya yer olmadığı yönündeki kararına kanunda yazılı usule göre **15 GÜN** içinde itiraz hakkını kullanma (**CMK Md 173**)

b) Kovuşturma evresinde;

1. Duruşmadan haberdar edilme,
2. Kamu davasına katılma,
3. Tutanak ve belgelerden örnek isteme,
4. Tanıkların davetini isteme,
5. Vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı **5 YIL**'dan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme,
6. Davaya katılmış olma koşuluyla davayı sonuçlandıran kararlara karşı kanun yollarına başvurma

CMK Md 84/1: Soruşturma evresinde yapılacak olan keşifte hazır bulunma

Yazı İşleri Hizmetleri Y. Md 54: soruşturma evresinde adliyede dosya içeriğini inceleme ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alma

>> Mağdur veya şikayetçinin delil inceleme yetkisi yoktur.

Kamu Davasına Katılma

- Kural olarak kamu davasına katılma, hüküm verilinceye kadar mümkündür. ◀ 2016 ▶ ◀ 2017 ▶
- Kovuşturma evresine katılım (dilekçe ile başvurarak veya sözlü başvurunun duruşma tutanağına geçirilmesi halinde) mümkün olmakta birlikte soruşturma evresine katılım (keşifte hazır bulunma gibi belli durumlar hariç) mümkün değildir.
- Haklar:
 - Avukat görevlendirilmesini isteme (kanunda sayılan durumlarda)
 - Hâkimi reddetme (**CMK Md 24/2**)
 - Ara kararlara konu olan hususlarda görüş bildirme (**CMK Md 33**)
 - Delillerin tartışılmasına katılma yani tanıkların duruşmaya getirilmesini isteme (**CMK Md 234/1-b**)
 - Savcı, sanık veya müdafii ile tutanakların okunmasına rıza gösterme (**CMK Md 211**)
 - Sanık, tanık, bilirkişinin açıklamalarına karşı beyanda bulunma (**CMK Md 215**)
 - Mahkeme başkanı aracılığıyla soru sorma (**CMK Md 201**)
 - Belgenin okunmasından sonra belge içeriğine karşı açıklama yapma (**CMK Md 215**)
 - Esas hakkında görüş bildirme (**CMK Md 216**)
- Katılma davayı durdurmaz.
- Katılmadan önce verilmiş olan kararlar katılana tebliğ edilmez.
- Katılan, Cumhuriyet savcısına bağlı olmaksızın kanun yollarına başvurabilir.
- Katılan vazgeçerse veya ölürse katılma hükümsüz kalır. Ancak mirasçılar, katılanın haklarını takip etmek üzere davaya devam edebilir (**CMK Md 243**).

ÜNİTE 3: İspat Vasıtaları: Deliller

Delil: yargılamanın konusu olan ve geçmişte yaşanan olayı temsil eden; bu olayın mahkeme önünde yeniden canlandırılmasını sağlayan araç

In dubio pro reo ilkesi -"şüpheden sanık yararlanır": Delillere rağmen şüphe mevcut ise, bu durum sanık lehine değerlendirilir

İfade: Şüphelinin soruşturma evresinde kolluk görevlileri veya Cumhuriyet savcısı tarafından dinlenilmesi (CMK Md 2/1-g) ◀ 2012 ▶	Kolluk, Cumhuriyet Savcısı tarafından
Sorgu: Şüpheli veya sanığın, soruşturma veya kovuşturma konusu suçla ilgili olarak, hâkim veya mahkeme tarafından dinlenmesi (CMK Md 2/1-h) ◀ 2017 ▶ ▶ 2015 ▶	Hakim veya mahkeme tarafından

Bilgi Alma: Bir suçun tespiti veya aydınlatılmasına yönelik olarak, müşteki ve suçtan zarar gören ile suç işleme şüphesi altında bulunmayan diğer kişilerin dinlenmesine ve tutanağa geçirilmesi (YGİY Md 4) ◀ 2016, 2018 ▶

İhzar: Zorla getirme

>> Ceza muhakemesinde **delil serbestisi** geçerlidir, **vicdani delil sistemi** (suçluluğun her türlü delille ispat edilebildiği ve hakim delilleri serbestçe takdir edebildiği sistem) mevcuttur. ◀ 2018 ▶

CMK Md 217 - "Hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilir. Bu deliller hâkimin vicdanî kanaatiyle serbestçe takdir edilir."

DELİL TÜRLERİ

- **Beyan Delilleri**
 - Sanık Beyanı
 - İfade
 - Yeniden (aynı olaya ilişkin 2. kez) ikinci İfade >> **Cumhuriyet Savcısı (CMK Md 148/5)** ◀ 2014 ▶
 - Sorgu
 - Tanık Beyanı
- **Belge Delilleri**
 - Tanığın (CMK Md 211,212), suç ortağının (CMK Md 211) veya sanığın önceki ifadesini (CMK Md 213) içeren tutanaklar ◀ 2013 ▶
 - Naip hâkim veya istinabe hâkimi aracılığıyla sorgusu yapılan sanığa, dinlenen tanığa ait tutanaklar
 - Muayene ve keşif tutanakları
- **Belirti Delilleri**

SANIK BEYANI

İfade / Sorgu Aşamaları:

1. Kimlik tespiti yapılır
2. Yüklenen suç anlatılır
3. Yakınlarına durum bildirilir
4. Müdafii seçme hakkı bildirilir
5. Susma hakkı bildirilir
6. Somut delil toplama hakkı bildirilir
7. Kişisel ve ekonomik durumu hakkında bilgi alınır
8. Tutanak hazırlanır

9. Susma hakkını kullanmamışsa yer gösterme (ve olay yerinde olayı anlatması, sorulara cevap vermesi) işlemi yaptırılabilir.

Yer Gösterme: Cumhuriyet savcısı, kendisine yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmuş (susma hakkını kullanmamış) olan şüpheliye **yer gösterme işlemi** yaptırabilir (**CMK Md 85**) Müdafî de soruşturmayı geciktirmemek kaydıyla yer gösterme işleminde hazır bulunabilir.

Yasak İfade Alma: Beyan özgür iradeye dayanmalıdır.

- Özgür iradeyi engelleyici yasak yöntemler (Bu durumda rıza olsa da delil olarak değerlendirilemez (**CMK Md 148/3**)):
 - 1) Bedensel veya ruhsal müdahaleler (kötü davranma, işkence, ilaç verme, yorma, aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma vb.) (**CMK Md 148/1**)
 - 2) Yasaya aykırı bir yarar vaadi (**CMK Md 148/2**)

TANIK BEYANI

Tanık: Beş duyu organından bir ya da birkaçı vasıtasıyla uyumsuzluk konusu olayın ne şekilde gerçekleştiğine ilişkin bilgi sahibi olan (ve bu bilgileri yetkili merci önünde aktaran) kimse **◀ 2015, 2017 ▶ ▶ 2016 ▶**

Dolaylı Tanık: Tanığın, ispat konusu olaydan sonra olay mahalline gelmiş veya başka kişilerden olayı duymuş olması

- Hakim davada tanık sıfatıyla **dinlenmiş** ise davaya bakamaz. (**CMK Md 22/1-h**)
- Avukatlar veya stajyerleri veya yardımcılarının, bu sıfatları dolayısıyla veya yüklendikleri yargı görevi sebebiyle öğrendikleri bilgiler sebebiyle (Sır saklama yükümlülüğü), sır sahibinin rızası ile tanıklık yapabilir. Rıza olsa da tanıklık yapıp yapmamak müdafinin takdirindedir. (**CMK Md 46/1-a, 2**)
- Suç otakları, mağdur veya şikayetçi, tanık olarak yeminsiz şekilde dinlenirler.
- Tanık, soruşturma evresinde (kolluk ve) **Cumhuriyet savcısı**, kovuşturma evresinde **mahkeme** tarafından dinlenir.
- Sadece **Hakim** ve **Cumhuriyet Savcısının**, tanıkları dinlemeden önce **yemin verdirme** yetkisi vardır.

Tanığın Ödevleri

- Hazır Bulunma Mecburiyeti (Türk yargısına tabi herkes için)
 - Çağrı kağıdıyla, telefon, telgraf, fax, e-posta gibi araçlarla davet edilir. (**CMK Md 43/1,2**)
 - Mazeretsiz gelmezse, çağrı kağıdıyla yapılan davetlerde zorla getirilir
- Bildiklerini doğru olarak söyleme
 - Yalancı tanıklık suçtur. (**TCK Md 272**)
- Yemin etme
 - Şu kişilerin yemin etmeleri istenemez:
 - 1) Dinlenme sırasında on beş yaşını doldurmamış olanlar,
 - 2) Ayırt etme gücüne sahip olmamaları nedeniyle yeminin niteliği ve önemini kavrayamayanlar
 - 3) Soruşturma veya kovuşturma konusu suçlara iştirakten veya bu suçlar nedeniyle suçluyu kayırmaktan ya da suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirmekten şüpheli, sanık veya hükümlü olanlar
 - 4) Tanık olarak dinlenmeleri hâlinde mağdurlar (**CMK Md 236/1**)

Tanığın Hakları

- **Tanıklıktan Çekinme Hakkı** ◀ 2014, 2017 ▶
 - 1) Şüpheli ve sanıkla belirli bir yakınlığa sahip olma (CMK Md 45/1)
 - Şüpheli veya sanığın **nişanlısı** ◀ 2018 ▶
 - Evlilik bağı kalmasa bile şüpheli veya sanığın **eşi**
 - Şüpheli veya sanığın kan hısımlığından veya kayın hısımlığından üstsoy veya altsoy
 - Şüpheli veya sanığın **üçüncü derece dahil kan** veya **ikinci derece dahil kayın** hısımları ◀ 2015 ▶
 - Şüpheli veya sanıkla aralarında **evlatlık** bağı bulunanlar ◀ 2016 ▶
 - 2) Belirli mesleki faaliyetlerin söz konusu olması (CMK Md 46/1) ◀ 2017 ▶ ◀ 2016,2018 ▶
 - Avukatlar veya stajyerleri veya yardımcıları (ilgilinin rızası olsa da tanıklıktan çekinebilir)
 - Hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ve diğer tüm tıp meslek veya sanatları mensupları
 - Mali işlerde görevlendirilmiş müşavirler ve noterler
 - 3) Devlet sırrı oluşturan konuların bulunması (CMK Md 47)
 - Hapis cezası alt sınırı **5 YIL** veya daha fazla ise, tanık özel usulle dinlenir, zabıt katibi hazır bulunmaz.
- **Kısmi Çekinme:** Tanık, kendisini veya haklarında tanıklık yapmaktan çekinebileceği kişileri ceza kovuşturmasına uğratabilecek nitelikteki sorulara cevap vermeyebilir. (CMK Md 48)
- **Haklarını Öğrenme, Tazminat ve Masraf Alma Hakkı**

>> Duruşmada, her tanık, ayrı ayrı ve **sonraki tanıklar yanında bulunmaksızın** dinlenir.

>> Belli suçlarda, tanık olarak dinlenecek kişilerin kimliklerinin ortaya çıkması kendileri veya yakınları açısından ağır bir tehlike oluşturacaksa kimliklerinin saklı tutulması için gerekli önlemler alınır. (Tanık Koruma Kanunu)

Tanığın Dinlenme Usulü

 ◀ 2013 ▶

- Kovuşturma evresinde duruşmada, her tanık, ayrı ayrı ve sonraki tanıklar yanında bulunmaksızın dinlenir.
- Tanığa ilk önce kimliği ile ilgili bilgiler sorulur.
- Tanığa hakkında tanıklık yapacağı olayla ilgili olarak mahkeme başkanı veya hâkim tarafından bilgi verilir.
- Hazır olan sanık, tanığa gösterilir. Sanık hazır değilse kimliği açıklanır.
- Tanıktan, tanıklık edeceği konulara ilişkin bildiklerini söylemesi istenir ve tanıklık ederken sözü kesilmez.
- İlgililere beyana karşı diyecekleri olup olmadığı sorulur (Sadece kovuşturma evresinde).
- Tanıkların dinlenmesi sırasındaki görüntü veya sesler kayda alınabilir. Ancak
 - 1) mağdur çocukların,
 - 2) duruşmaya getirilmesi mümkün olmayan ve tanıklığı maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunlu olan kişilerin tanıklığını kayda alma zorunludur. Bu suretle elde edilen ses ve görüntü kayıtları sadece ceza muhakemesinde kullanılır.
- Suçun etkisiyle psikolojileri bozulan mağdur ile şikâyetçiler ancak bir kez dinlenebilir. Bu sırada psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur.

Yaptırımlar: Tanıklıktan veya yeminden çeken için **3 AY** disiplin hapsi uygulanır > Bkz: Blirkişi ->

Yaptırımlar ◀ 2017 ▶

SEGBİS (Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi)

- Kayıtlar tutanağa bağlanır ve elektronik imza ile imzalanır.
- Ses ve görüntü kayıtları taraflara verilmez
- Talep veya itiraz hâlinde ses ve görüntü kayıtları, soruşturma ve kovuşturma makamı gözetiminde ilgisine izletilebilir
- Şu tanıklarda SEGBİS kaydı zorunludur:
 - a) mağdur çocuklar
 - b) duruşmaya getirilmesi mümkün olmayan ve tanıklığı maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunlu olan kişiler
- soruşturma veya kovuşturma aşamasında yapılan her türlü işlem (örnek: keşif) SEGBİS ile kayda alınabilir.
- Kanun yollarına müracaat hâlinde ses ve görüntü kayıtları itiraz, istinaf veya temyiz merciine gönderilir.
- Dinleme sırasında dinlenecek kişinin bulunduğu yerde Cumhuriyet savcısı veya hâkimin hazır bulunması, talep eden makamın isteğine bağlıdır. Ancak kinliği saklı tutulan tanıkların SEGBİS ile dinlenmesinde, Cumhuriyet savcısı veya hâkimin hazır bulunur.
- SEGBİS, BAM dahil kanun yolu makamlarınca da kullanılabilir.

BELGE DELİLLERİ

- Kovuşturma evresinde duruşmada ise dosyaya giren bütün belge delillerinin okunması ve hazır bulunanlarca tartışılması zorunludur.
- Aralarında **çelişki bulunması hâlinde** sanığın, hâkim veya mahkeme huzurunda yaptığı açıklamalar ile **Cumhuriyet savcısı tarafından alınan** veya **müdafiinin hazır bulunduğu kolluk ifadesine ilişkin** tutanaklar duruşmada okunabilir (CMK Md 213) ◀ 2012 ▶ ◀ 2014 ▶

CMK Md 209 Duruşmada anlatılması zorunlu belge ve tutanaklar: "Naip veya istinabe yoluyla sorgusu yapılan sanığa ait sorgu tutanakları, naip veya istinabe yoluyla dinlenen tanığın ifade tutanakları ile muayene ve keşif tutanakları gibi delil olarak kullanılacak belgeler ve diğer yazılar, adli sicil özetleri ve sanığın kişisel ve ekonomik durumuna ilişkin bilgilerin yer aldığı belgeler, duruşmada anlatılır."

BELİRTİ DELİLLERİ

Belirti Delili: Olaydan geriye kalan her türlü iz ve eser ◀ 2016 ▶

Doğal Belirti: Sanığın iradesi dışında olaydan geriye kalan iz ve eserler

- **Örnek:** kan, parmak izi, tükürük, aç, elbise parçası, ayak izleri, fren izleri...

Yapay Belirti: Failin iradesi ile veya bir insan tarafından belirli olayları temsil etmek üzere hazırlanmış olan nesnelere

- **Örnek:** Olay yerinde bulunan düğme, tabanca, bıçak, taşınan şapka ...

Olay yeri incelemesi: Suç işlenen yerlerde, bilimsel ve teknik araştırma metotlarıyla suçun işlenme şekli, sebepleri ve faili hakkında bilgi verecek olan delillerin aranması, bulunması ve bunların muhafaza altına alınması için yapılan işlemlerin tümü

- **AKY Md 6:** "Adli kolluk görevlileri, maddi gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, **Cumhuriyet savcısının emirleri** doğrultusunda şüphelinin lehine veya aleyhine olan tüm delilleri, kanunda ön görülen koşullara uyarak toplamak, muhafaza altına almak ve bunları bir fezleke ile Cumhuriyet savcısına sunmakla yükümlüdür."

BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ

Bilirkişi: Çözümü özel ve teknik bilgiyi gerektiren bir konuda (Örnek: para ve benzeri değerlerde sahteciliğin tespiti (CMK m.73), şüphelinin bilincinin incelenmesi (CMK Md 74), vücudun muayenesi (CMK Md 86), otopsi (CMK Md 87)), kural olarak kovuşturma evresinde mahkeme veya **hâkimin**, soruşturma evresinde **Cumhuriyet savcısının** kararı ile görüşüne başvurulmuş gerçek veya tüzel kişi

◀ 2013 ▶

Adli Muayene : Ölünün dıştan muayene edilmesi ▶ 2016, 2018 ▶ ▶ 2018 ▶

- Ölünün adli muayenesinde tıbbî belirtiler, **ölüm zamanı ve ölüm nedenini belirlemek için** tüm bulgular saptanır. (CMK Md 86/2)
- Bu muayene, Cumhuriyet savcısının huzurunda ve bir hekim görevlendirilerek yapılır. (CMK Md 86/3)

Otopsi : Otopsi, ölüm nedenini belirlemek için yapılan vücut incelemesi

- Gömülmüş bulunan bir ceset, incelenmesi veya otopsi yapılması için mezardan çıkarılabilir. Bu husustaki karar, soruşturma evresinde **Cumhuriyet savcısı**, kovuşturma evresinde **mahkeme** tarafından verilir ▶ 2013, 2014, 2015, 2017 ▶ ▶ 2017 ▶
- "Otopsi, cesedin durumu olarak verdiği takdirde, mutlaka baş, göğüs ve karnın açılmasını gerektirir." (CMK Md 87/2)
- "İşlemler yapılırken, cesedin görüntüleri kayda alınır." (CMK Md 87/5)
- "Yeni doğanın cesedi üzerinde adli muayene veya otopside, doğum sırasında veya doğumdan sonra yaşam bulgularının varlığı ve olağan süresinde doğup doğmadığı ve biyolojik olarak yaşamını rahim dışında sürdürebilecek kadar olgunlaşmış olup olmadığı veya yaşama yeteneği bulunup bulunmadığı saptanır." (CMK Md 88)

Bilirkişinin Ödevleri

- Bilirkişilik Yapma ve Hazır Bulunma
- Yemin etme
- İnceleme Yapma ve Sonuçlarını Bildirme
 - En fazla **3 AY** içinde, özel durumda, atayan merciinin gerekçeli kararıyla **3 AY** daha uzatılabilir
 - Duruşmaya çağrılmaları halinde; "Yaptıkları açıklamalardan sonra mahkeme başkanı veya hâkim, çekilmelerine izin vermedikçe, bilirkişiler duruşma salonunda kalırlar; ancak salona teker teker alınıp birbirinden ayrı olarak dinlenmeleri zorunlu değildir." (CMK Md 68/2)
 - Bilirkişi raporunda, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki değerlendirmelerde bulunamaz (CMK Md 67/3)

Disiplin hapsi: Kısmî bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiil dolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapis

Yaptırımlar

"Usulünce çağrıldığı hâlde gelmeyen veya gelip de yeminden, oy ve görüş bildirmekten çekinen **bilirkişiler** hakkında 60 ıncı maddenin birinci fıkrası hükmü uygulanır" (CMK Md 71/1)

CMK Md 60/1 : "Yasal bir sebep olmaksızın **tanıklıktan veya yeminden çekinen tanık** hakkında, bundan doğan giderlere hükmedilmekle beraber, yemininin veya tanıklığının gerçekleştirilmesi için dava hakkında hüküm verilinceye kadar ve her hâlde **3 AY**'ı geçmemek üzere disiplin hapsi verilebilir. Kişi, tanıklığa ilişkin yükümlülüğüne uygun davranması halinde, derhâl serbest bırakılır." ▶ 2012, 2018 ▶ ▶ 2017 ▶

Bilirkişilikten Çekinme:

CMK Md 70: "Tanıklıktan çekinmeyi gerektirecek sebepler bilirkişiler hakkında da geçerlidir. Bilirkişi, geçerli diğer sebeplerle de görüş bildirmekten çekinebilir"

Bilirkişinin Reddi

CMK Md 69: "

- (1) Hâkimin reddini gerektiren sebepler, bilirkişi hakkında da geçerlidir.
- (2) Cumhuriyet savcısı, katılan, vekili, şüpheli veya sanık, müdafii veya kanunî temsilci, ret hakkını kullanabilirler.
- (3) Ret istemini davayı görmekte olan hâkim veya mahkeme inceler. Soruşturma evresinde, Cumhuriyet savcısınca kabul edilmeyen ret istemi sulh ceza hâkimince incelenir."

KEŞİF

Keşif: beş duyu organı aracılığıyla belirti delilinin hakim, mahkeme, naip hakim, istinabe olunan **hakim tarafından** (soruşturma evresinde gecikmede tehlike olan hallerde Savcı tarafından) incelenmesi faaliyeti **(CMK Md 83)** ◀ 2013, 2016 ▶ ▶ 2018 ▶

- Soruşturma evresinde kural olarak **Sulh Ceza Hakimi**, keşif yaptırmaya yetkili mercidir ◀ 2014 ▶
- "Keşif yapılması sırasında şüpheli, sanık, mağdur ve bunların müdafii ve vekili hazır bulunabilirler" **(CMK Md 84)**
- "keşif ve muayene sırasında Cumhuriyet savcısı veya sulh ceza hâkiminin yanında bir zabıt kâtibi bulunur. Acele hâllerde, yemin vermek koşuluyla, başka bir kimse, yazman olarak görevlendirilebilir" **(CMK Md 169/1)**
- Keşif tutanakları belge delili niteliğindedir.

ÜNİTE 4: Koruma Tedbirleri - I

Koruma Tedbirleri Özellikleri: ◀ 2012 ▶

- **Yasayla düzenlenmeleri** gerekir. **(AY Md 13: Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması)**
- **Geçicidir** (Haklı neden kalmadığında, hüküm verildiğinde, öngörülen üst süre dolduğunda tedbir kaldırılır).
- Muhakeme hukuku açısından **araç olma** özelliğine sahiptir (Yakalama tutuklamaya, tutuklama sanığın mahkemede hazır bulunmasına veya muhtemel infaza bir araçtır).

Ön Şartlar: ◀ 2013, 2015, 2017 ▶ ▶ 2018 ▶

- Koruma tedbirinin **kanunla düzenlenmiş** olması
- Suçun işlendiğine dair **belirli derecede suç şüphesinin** bulunması
- Gecikmede **tehlike** bulunması
- Tedbire başvurulmasının **haklı** görünmesi
 - Tedbire başvurulacağı andaki "görünüşte haklılık" ile yetinilir (Çünkü kesin haklılık durumu ancak muhakemenin sonunda anlaşılacaktır)
- Koruma tedbiri ile işin önemi veya muhtemel ceza arasında **orantı** bulunması
 - **Örnek:** sadece adlî para cezasını gerektiren suçlarda veya vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenenler hariç olmak üzere hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez

YAKALAMA

Yakalama: Şüphelinin özgürlüğünün kısıtlandığı andan kolluk tarafından durumun bildirilmesi üzerine **Cumhuriyet savcılığınca gözaltına alma** veya **serbest bırakma** kararı verilmesine kadar devam eder.

◀ 2017 ▶ Yakalamada ayrıca kişiyi **gözaltına alma** veya **tutuklama** amaçlarının gerçekleşmesinde bir araç olarak kullanılması fikri vardır.

- **İdari (önleyici) Yakalama** >> Polisin kişilerin huzurunu, güvenliğini, canını ve malını korumak amacıyla yaptığı yakalama
- **Adli Yakalama** >> Suç işlediği yönünde hakkında **kuvvetli iz, eser, emare ve delil** bulunan kişinin gözaltına alınma işleminden önce **özgürlüğünün geçici olarak ve fiilen kısıtlanarak denetim altına alınması**

Resmi Sıfatı Bulunmayanlara İlişkin (Müzekkeresiz) Yakalama Koşulları: (CMK Md 90/1)

- Suçüstünde rastlama ▶ 2016 ▶
- Suçüstü bir fiilden dolayı izlenen şüphelinin kaçma olasılığının bulunması veya kimliğinin hemen belirlenebilme olanağının bulunmaması

Resmi Sıfatı Bulunanlara İlişkin Yakalama Koşulları:

- *"Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; Cumhuriyet savcısına veya âmirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, yakalama yetkisine sahiptirler."* (CMK Md 90/2)

>> **Genel Husus:** Şikayete bağlı suçlarda (suçun çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malûllük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü halleri hariç) şikayetin yapılmış olması gerekir. (CMK Md 90/3)

Yakalamanın Hükümleri:

- Yakalananın en yakın karakola gelmesi talebiyle yapılır. Bu yeterli olmazsa orantılı zor kullanılabilir:
 - Polisin silah kullanma yetkisi:
 - a) Meşru savunma hakkının kullanılması kapsamında
 - b) Bedenî kuvvet ve maddî güç kullanarak etkisiz hale getiremediği direniş karşısında, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde,
 - c) Hakkında tutuklama, gözaltına alma, zorla getirme kararı veya yakalama emri verilmiş olan kişilerin ya da suçüstü halinde şüphelinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde,
 - d) Kendisine veya başkalarına, işyerlerine, konutlara, kamu binalarına, okullara, yurtlara, ibadethanelere, araçlara ve kişilerin tek tek veya toplu halde bulunduğu açık veya kapalı alanlara molotof, patlayıcı, yanıcı, yakıcı, boğucu, yaralayıcı ve benzeri silahlarla saldıran veya saldırıya teşebbüs edenlere karşı, saldırıyı etkisiz kılmak amacıyla ve etkisiz kılacak ölçüde
- Yakalananın kaba üst araması yapılır.
- Suç iz ve delillerin yok edilmesini önleyecek tedbirler alınır.
- Yakalanan kişiye yakalama nedeni, hakkındaki iddia, susma ve müdafiden yararlanma, itiraz hakları ve diğer hakları bildirilir.
- Cumhuriyet Savcısı'na bilgi verilir.
- CS emri ile bir yakınına veya belirlediği kişiye haber verilir. (Yabancı ise, vatandaşı olduğu devletin konsolosluğuna bildirilir)
- Şikayete bağlı suçlarda, şikayete yetkili olanlara durum bildirilir.
- Yakalama işlemi bir tutanağa bağlanır ve bir örneği yakalanan kişiye verilir.

- Zor kullanılarak yakalanmış ise yakalanma anındaki sağlık durumunun belirlenmesi için hekim kontrolünden geçirilir.

Müzekkereli Yakalama:

Soruşturma Evresi:

- Çağrı üzerine gelmeyen veya çağrı yapılamayan şüpheli hakkında, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine **Sulh Ceza Hâkimi tarafından yakalama emri** düzenlenebilir. **◀ 2016,2017 ▶**
- Ayrıca, tutuklama isteminin reddi kararına itiraz halinde, itiraz mercii tarafından da yakalama emri düzenlenebilir. **(CMK Md 98/1)**

Kovuşturma Evresi:

- Kovuşturma evresinde kaçak sanık hakkında yakalama emri re'sen veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim veya mahkeme tarafından düzenlenir. **(CMK Md 98/3)**
- Mahkeme, sanığın hazır bulunmasına ve zorla veya yakalama emriyle getirilmesine her zaman karar verebilir **(CMK Md 199)**
- Yakalanan kişi, en geç **24 SAAT** içinde yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkartılır veya SEGBİS ile ifadesi alınır.
- Yakalandıktan sonra kaçan ya da infaz kurumundan kaçan hakkında kolluk veya Savcı yakalama emri düzenleyebilir.
- Adli para cezasından çevrilen hapsin infazında doğrudan yakalama emri çıkarılamaz, önce çağrı kağıdı gönderilir.
- Yakalanmış iken kolluk görevlisinin elinden kaçan şüpheli veya sanık ya da tutukevi veya ceza infaz kurumundan kaçan tutuklu veya hükümlü hakkında Cumhuriyet savcıları ve kolluk kuvvetleri de yakalama emri düzenleyebilirler. **(CMK Md 98/2)**
- Hükümlü, hapis cezası veya güvenlik tedbirinin infazı için çağrı kâğıdı gönderildiği hâlde **10 GÜN** içinde gelmez, kaçar ya da kaçacağı şüphesini uyandırırsa Cumhuriyet savcısı yakalama emri çıkarır. Kasten işlenen suçlarda **3 YIL**, taksirle işlenen suçlarda ise **5 YIL**'dan fazla hapis cezasının infazı için ise doğrudan yakalama emri çıkarılır. **(CGİK Md 19/2)**
- Olay yerinde kolluğun görevini yapmaya engel olunan kişiye zor kullanılabilir ya da işlemler tamamlanıncaya kadar gözaltına alınabilir.

Yakalamaya İtiraz

Soruşturma aşamasında yakalama işlemine karşı derhal serbest bırakılmayı sağlamak üzere şu kişiler **SCH'**ye itiraz edebilir **(CMK m.91/5)**

- Yakalanan kişi
- Yakalananın müdafii
- Yakalananın kanunî temsilcisi
- Yakalananın eşi
- Yakalananın birinci veya ikinci derecede kan hısımları

GÖZALTI

>> Gözaltı kararını kural olarak CS verir **◀ 2017 ▶**

Gözaltına Alma: Yakalamadan **sonra Savcı'nın yazılı emriyle** geçilen hukuki durumdur.

◀ 2013 ▶

- Gözaltına alındığında ve gözaltı sona erdiğinde hekim kontrolü yapılır.

- Gözaltına alınacak kişi **nezarethane**ye ◀ 2014 ▶ konulmadan evvel usulünce aranır ve kendisine zarar verebilecek nesnelere arındırılır.
- Üzerinden çıkan eşya ve paralar muhafaza altına alınır.
- Nezaret defterine kaydedilir.
- Yapılan işlemler:
 - Şüphelinin kimliğini tespit etme
 - ifadesini alma
 - yer gösterme işlemi yapma
 - teşhis etme
 - parmak izi alma
 - muayene etme
- Bireysel suçlarda süre:
 - Gözaltı süresi, yakalama anından itibaren **24 SAAT**'i geçemez. ◀ 2012 ▶ ◀ 2016 ▶
 - En yakın hakim/mahkemeye gönderilme süresi **12 SAAT**'i geçemez.
- **Toplu suçlarda** süre CS yazılı emriyle, gözaltındaki tebliğ edilerek, en fazla **3 GÜN** uzatılabilir (Yol süresi hariç toplam **4 GÜN** olur). ◀ 2013 ▶ ◀ 2014 ▶
- İşlemler tamamlanınca kişi serbest bırakılabilir ya da **Sulh Ceza Hakimi önünde**, müdafî hazır durumdayken, sorguya çekilir. ◀ 2015 ▶
- CS, sorgu sonunda hakimden tutuklama talebinde bulunabilir.

Kolluk Amirince Gözaltı:

CMK Md 91/4: Suçüstü hâllerle sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında aşağıdaki bentlerde belirtilen suçlarda mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından **24 SAAT**'e kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda **48 SAAT**'e kadar gözaltına alınma kararı verilebilir. kişi en geç **48 SAAT**, toplu olarak işlenen suçlarda **4 GÜN** içinde hâkim önüne çıkarılır.

- Kasten Öldürme, taksirle öldürme
- Kasten yaralama
- Cinsel Saldırı
- Çocukların cinsel istismarı
- Hırsızlık
- Yağma
- Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti
- Bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma
- Fuhuş
- Kötü muamele
- Terörle Mücadele Kanununda yer alan suçlar
- sokağa çıkma yasağını ihlal etme
- Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinde belirtilen suçlar
- **Yakalama, gözaltına alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin CS yazılı emrine karşı**, yakalanan kişi, müdafî veya yasal temsilcisi, eşi y a da 1. veya 2. derecede kan hısımları, hemen serbest bırakılmayı sağlamak için **sulh ceza hâkimine** başvurabilir. Başvuru **24 SAAT** içinde sonuçlandırılır. ◀ 2012, 2014, 2015 ▶
- Gözaltı süresinin dolması veya sulh ceza hâkiminin kararı üzerine serbest bırakılan kişi hakkında, yakalamaya neden olan fiille ilgili yeni ve yeterli delil elde edilmedikçe ve CS kararı bulunmadıkça tekrar **aynı nedenle yakalama işlemi uygulanamaz**.
- Fiilin işlendiği sırada 12 YAŞ'ını **doldurmamış** olanlar **suç nedeniyle yakalanamaz**.

Polisin Durdurma Yetkisi Gerekçeleri:

- Hakkında yakalama emri ya da zorla getirme kararı verilmiş olan kişileri tespit etmek

- Bir suç veya kabahatin işlenmesini önlemek
- Kişilerin hayatı, vücut bütünlüğü veya malvarlığı bakımından ya da topluma yönelik mevcut veya muhtemel bir tehlikeyi önlemek
- Suç işlendikten sonra kaçan faillerin yakalanmasını sağlamak
- İşlenen suç veya kabahatlerin faillerinin kimliklerini tespit etmek

Durdurma Halinde:

- Polis, kendisinin polis olduğunu belirleyen belgeyi gösterir.
- Durdurma sebebini bildirir.
- Kimliği doğrulayan ve kişinin yanında bulundurması gereken belgeleri ister.
- Belge bulunmaması, kimliğin ispatlanamaması, gerçeğe aykırı beyan gibi durumlarda kişi tutularak CS haberdar edilir. Kişi açık şekilde kimliği belirleninceye kadar gözaltına alınır, gerekirse tutuklanır. Kişinin talebi halinde ne amaçla ne kadar tutulduğunu gösteren belge verilir.

TUTUKLAMA

Kaçak: "Hakkındaki soruşturmanın veya kovuşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurt içinde saklanan veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kendisine ulaşılamayan kişi" (CMK Md 247/1)

>> "Kaçak hakkında, sulh ceza hâkimi veya mahkeme tarafından yokluğunda tutuklama kararı verilebilir." (CMK Md 248/5)

Güvence Belgesi

- "Mahkeme, kaçak ya da gaip olan sanık hakkında duruşmaya gelmesi hâlinde tutuklanmayacağı hususunda bir güvence belgesi verebilir ve bu güvence koşullara bağlanabilir" (CMK Md 246, 248/7)

Tutuklama: Suçlu olduğu konusunda henüz kesin hüküm bulunmayan ancak suç işlediği yönünde kuvvetli şüphe bulunan kişinin özgürlüğünün hâkim kararıyla geçici olarak kaldırılması ◀ 2013 ▶

Tutuklamanın Maddi Koşulları (Hepsi sağlanmalıdır):

1. Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunması ◀ 2014,2016 ▶
2. Yasa'da gösterilen tutuklama nedenlerinden birinin gerçekleşmesi (Özel Tutuklama Nedeni) ◀ 2015 ▶

a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olguların varlığı (Kuvvetli kaçma şüphesi)

b) Şüpheli veya sanığın davranışlarıyla delilleri yok edeceğine, gizleyeceğine, değiştireceğine veya tanık, mağdur ve başkaları üzerinde baskı girişiminde bulunacağına dair kuvvetli şüphe uyandırması (Kuvvetli delilleri karartma şüphesi)

>> Maddi koşulların tamamı gerçekleşmiş olsa da tutuklama ihtiyaridir, kural olarak Hakim/Mahkeme takdir hakkına sahiptir.

Tutuklamanın Biçimsel Koşulları ◀ 2013, 2015 ▶ ◀ 2018 ▶

- Tutuklama Yasağının Bulunmaması
- Muhakeme Şartının Gerçekleşmesi
- Sanığa Güvence Belgesi Verilmemiş Olması
- Tutuklamanın Orantılı Olması
- Hâkim veya Mahkeme Kararı Bulunması

Yasal Karineler

- Şu durumlarda tutuklama sebeplerinin varlığı aranmaz, kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde tutuklama nedeni var sayılabilir (CMK Md 100/3)
 - Soykırım ve insanlığa karşı suçlar
 - Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti
 - Kasten öldürme
 - Silahla işlenmiş kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış kasten yaralama
 - İşkence
 - Cinsel saldırı
 - Çocukların cinsel istismarı
 - Hırsızlık ve yağma
 - Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti
 - Suç işlemek amacıyla örgüt kurma
 - Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar
 - Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar
 - Silah kaçakçılığı suçu
 - Zimmet suçu
 - Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar
 - Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar
 - kasten orman yakma suçları
 - Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 33 üncü maddesinde sayılan suçlar
 - Terörle Mücadele Kanunu'nun 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen suçlar
- "Sadece **adli para cezasını gerektiren suçlarda** veya **vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenenler** hariç olmak üzere hapis cezasının üst sınırı **2 YIL**'dan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez" (CMK Md 100/4) ◀ 2018 ▶
- On beş yaşını doldurmamış çocuklar hakkında üst sınırı beş yılı aşmayan hapis cezasını gerektiren fiillerinden dolayı tutuklama kararı verilemez (ÇKK Md 21)

Tutukluluk Süreleri:

- Asliye ceza mahkemesinin görevine giren suçlarda: En fazla **1 YIL** (= Çekirdek süre), en fazla **6 AY** daha uzatılabilir (CMK Md 102/1) ◀ 2012 ▶
- Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlarda: En fazla **2 YIL** (= Çekirdek süre), en fazla **3 - 5 YIL** daha uzatılabilir (CMK Md 102/2) ◀ 2015 ▶
- Soruşturma Evresi: (CMK Md 102/4)
 - Asliye ceza mahkemesinin görevine giren suçlarda: En fazla **6 AY**,
 - Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlarda: En fazla **1 - 1.5 YIL**,
 - 15 yaş altı için 1/2, 18 yaş altı için 3/4 oranında uygulanır (CMK Md 102/5)
- Soruşturma Evresi:
 - "Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı adli kontrol veya tutuklamanın artık gereksiz olduğu kanısına varacak olursa, şüpheliyi re'sen serbest bırakır. Kovuşturmaya yer olmadığı kararı verildiğinde şüpheli serbest kalır" (CMK Md 103/2)
 - Tutuklama kararları kural olarak en çok **30 GÜN** hüküm ifade eder.
"Soruşturma evresinde şüphelinin tutukevinde bulunduğu süre içinde ve en geç **otuzar günlük** süreler itibarıyla tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceği hususunda, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, şüpheli veya müdafii dinlenilmek suretiyle karar verilir."(CMK Md 108/1)
- Kovuşturma Evresi:
 - "Hâkim veya mahkeme, tutukevinde bulunan sanığın tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceğine her oturumda veya koşullar gerektirdiğinde oturumlar arasında ya da **30 GÜN** içinde de re'sen karar verir." (CMK Md 108/3)

- "Dosya BAM'a veya Yargıtaya geldiğinde salıverilme istemi hakkındaki karar, BAM veya Yargıtay ilgili dairesi veya Yargıtay Ceza Genel Kurulunca dosya üzerinde yapılacak incelemeden sonra verilir; bu karar re'sen de verilebilir." (CMK Md 104/3)

Tutuklama Kararlarına Karşı Kanun Yolları

- İlgililerin kararı öğrendiği tarihten itibaren **7 GÜN** içinde **itiraz yolu** açıktır. ◀ 2018 ▶ Karar hakim tarafından yerinde görülmezse en çok **3 GÜN** içinde itirazı incelemeye yetkili makama gönderilir. Mercinin CS'den görüş olması durumunda şüpheli/müdafine bildirilen CS görüşüne **3 GÜN** içinde görüş bildirebilir (CMK Md 270)
- Kural olarak duruşmasız karar verilir.
- Tutuklamaya ilk kez itiraz mercii karar vermişse, bu karara karşı itiraz edilebilir (CMK Md. 271/4) ◀ 2015 ▶
(Tutuklama talebinin reddedildiği hâllerde Cumhuriyet savcısının bu red kararına itiraz etmesi mümkündür. Bu itiraz üzerine mercinin itirazı kabul ederek tutuklamaya karar vermesi mümkündür (CMK Md. 271)

Tutukluluğun Denetlenmesi (Tutukluluk Durumunun İncelenmesi)

- **Yasa Gereği Denetlenmesi :** ◀ 2014 ▶
 - Soruşturma evresinde Cumhuriyet Savcısı sulh ceza hâkiminden tutukluluğun devamına karar vermesini talep edebilir (Bu durumda SCH, tutuklama koşullarının değişip değişmediğini kontrol ederek karar verir >> Denetleme).(CMK Md 108/1)
 - "Tutukluluk durumunun incelenmesi, yukarıdaki fıkrada öngörülen süre içinde şüpheli tarafından da istenebilir" (CMK Md 108/2)
- **Tahliye Talebiyle Denetlenmesi:**
 - Tahliye talebinde, tutuklama kararının verildiği andaki koşulların artık değiştiği, tutuklama nedenlerinin ortadan kalktığı ileri sürülür.
 - Soruşturma Evresi:
 - Şüpheli veya müdafinin tahliye talebini Sulh Ceza Hakimi, CS görüşünü aldıktan sonra **3 GÜN** (örgüt faaliyetlerine ilişkin suçlar için **7 GÜN**) içinde karara bağlar.
 - Kovuşturma Evresi: (CMK Md 105/1)
 - CS, sanık veya müdafinin tahliye talebi halinde:
 - "Yapılan istem üzerine, merciince Cumhuriyet savcısı, şüpheli, sanık veya müdafin görüşü alındıktan sonra, **3 GÜN** içinde istemin kabulüne, reddine veya adli kontrol uygulanmasına karar verilir."
 - "Duruşma dışında bu karar verilirken Cumhuriyet savcısı, şüpheli, sanık veya müdafinin görüşü alınmaz."
- **Adli Kontrol Talebiyle Denetlenmesi**
 - Adli kontrol koruma tedbiri, tutuklama nedenlerinin varlığı ancak tutuklamanın orantısız olacağı hâllerde başvuru alternatif koruma tedbiridir. ◀ 2014, 2015 ▶ ◀ 2016 ▶ ◀ 2018 ▶
 - CS'in re'sen adli kontrol karar yetkisi yoktur. CS talebiyle Sulh Ceza hakimince veya mahkeme tarafından şüpheli/sanık/müdafi görüşü alındıktan sonra (talep şüpheliden gelmiş ise CS görüşü alınarak) **3 GÜN** (örgüt faaliyetlerine ilişkin suçlarda **7 GÜN**) içinde bu karar verilir. ◀ 2018 ▶

Tutuklamanın İnfazı

- Tutuklamanın infazı, kural olarak tutukevinde yani hükümlülerden ayrı yerde gerçekleştirilir.
- Tutukluya, dış güvenlik görevlisinin refakatinde yol süresi dışında **2 GÜN**'e kadar cenazeye katılması için izin verilebilir.

- Tutuklunun müdafii ile yazışma ve görüşmeleri denetlenemez. Bu görüşmeler vekaletname aranmaksızın, her zaman ve konuşulanları başkalarının duymayacağı bir ortamda yapılır.

ADLİ KONTROL

- Adli kontrole karar verilen şüpheli, aşağıda gösterilen bir veya birden fazla yükümlülüğe tabi tutulur: (CMK Md 109/3) ◀ 2012,2016,2017 ▶ ◀ 2017,2018 ▶
 - 1) Yurt dışına çıkamama
 - 2) Hâkim tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurma
 - 3) Hâkimin belirttiği merci veya kişilerin çağrılarına ve gerektiğinde mesleki uğraşlarına ilişkin veya eğitime devam konularındaki kontrol tedbirlerine uyma
 - 4) Her türlü taşıtları veya bunlardan bazılarını kullanamama ve gerektiğinde kaleme (yazı işlerine), makbuz karşılığında sürücü belgesini teslim etme
 - 5) Özellikle uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tabi olma ve bunları kabul etme
 - 6) Şüphelinin parasal durumu göz önünde bulundurularak, miktarı ve bir defada veya birden çok taksitlerle ödeme süreleri, Cumhuriyet savcısının isteği üzerine hâkimce belirlenecek bir güvence miktarını yatırma
 - 7) Silah bulunduramama veya taşıyamama, gerektiğinde sahip olunan silahları makbuz karşılığında adli emanete teslim etme
 - 8) Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim tarafından miktarı ve ödeme süresi belirlenecek parayı suç mağdurunun haklarını güvence altına almak üzere aynı veya kişisel güvenceye bağlama
 - 9) Aile yükümlülüklerini yerine getireceğine ve adli kararlar gereğince ödemeye mahkûm edildiği nafakayı düzenli olarak ödeyeceğine dair güvence verme
 - 10) Konutunu terk etmeme
 - 11) Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmeme
 - 12) Belirlenen yer veya bölgelere gitmeme
- **Tedavi süreleri hariç** adli kontrol altında geçen süre cezadan mahsup edilemez. (CMK Md 109/6) ◀ 2018 ▶ ◀ 2017 ▶
- Çocuklar için ayrıca şu adli kontrol tedbirleri de uygulanabilir: (ÇKK Md 20)
 - 1) belirlenen çevre sınırları dışına çıkmama
 - 2) belirlenen bazı yerlere gitmeme veya ancak bazı yerlere gidebilme
 - 3) belirlenen kişi ve kuruluşlarla ilişki kurmama

AKT Uymamanın Yaptırımı:

- yetkili yargı mercii hemen tutuklama kararı verebilir. Bu durumda tutuklama süresi ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde 9 AY'dan, diğer işlerde 2 AY'dan fazla olamaz

ÜNİTE 5: Koruma Tedbirleri - II

ARAMA

Arama: şüpheli kişi veya delillerin ya da müsadere edilecek eşyanın ele geçirilmesi amacıyla ev veya diğer yerlerde araştırma yapılması

Arama için Geçerli Anayasal Gerekçeler:

- 1) Millî güvenlik
- 2) kamu düzeni

- 3)suç işlenmesinin önlenmesi,
- 4)genel sağlık ve genel ahlakın korunması,
- 5)başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması

Aramanın Koşulları

ŞÜPHELİ AÇISINDAN:

CMK Md 116: “yakalanabileceği veya suç delillerinin elde edilebileceği hususunda **makul şüphe** varsa; şüphelinin veya sanığın üstü, eşyası, konutu, işyeri veya ona ait diğer yerler aranabilir” ◀ 2018 ▶

Makul Şüphe: (AÖAY Md 6)

- Makul şüphe, hayatın akışına göre somut olaylar karşısında genellikle duyulan şüphedir.
- Makul şüphe, aramanın yapılacağı zaman, yer ve ilgili kişinin veya onunla birlikte olanların davranış tutum ve biçimleri, kolluk memurunun taşındığından şüphe ettiği eşyanın niteliği gibi sebepler göz önünde tutularak belirlenir.
- Makul şüphede, ihbar veya şikâyeti destekleyen emarelerin var olması gerekir.
- Arama sonunda belirli bir şeyin bulunacağını veya belirli bir kişinin yakalanacağını öngörmeyi gerektiren somut olgular mevcut bulunmalıdır.

DiĞER KiŞİLER AÇISINDAN:

CMK Md 117: “Şüphelinin veya sanığın yakalanabilmesi veya suç delillerinin elde edilebilmesi amacıyla, diğer bir kişinin de üstü, eşyası, konutu, işyeri veya ona ait diğer yerler aranabilir. Bu hâllerde aramanın yapılması, aranan kişinin veya suçun delillerinin belirtilen yerlerde bulunduğu kabul edilebilmesine olanak sağlayan olayların varlığına bağlıdır.”

Arama Kararı: Hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının, (**kamuya açık yerler için** Cumhuriyet savcısına ulaşamayan hâllerde kolluk amirinin yazılı emriyle) kararıyla kolluk görevlileri arama yapabilir.

- Kamuya açık alanlarda **olay yeri incelemesi** / arama için karar gerekmez. (AÖAY Md 9) ◀ 2016 ▶
 - Diğer bir deyişle, konut, işyeri, kamuya açık olmayan kapalı alanlarda olay yerinin incelenmesi arama kurallarına tabidir.
- **Unsurlar:** ◀ 2018 ▶ ◀ 2015 ▶
 - Arama nedenini oluşturan fiil
 - Aranılacak kişi, aramanın yapılacağı konut veya diğer yerin adresi ya da eşya
 - karar veya emrin geçerli olacağı zaman süresi
- **Zaman:** Konutta, iş yerinde veya diğer kapalı yerlerde **gece** vaktinde arama yapılamaz
 - **İstisna:** suçüstü veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerle yakalanmış veya gözaltına alınmış olup da kaçan kişi, tutuklu veya hükümlünün tekrar yakalanması amacıyla
- **Tutanak:** Adli arama işlemi bir tutanağa bağlanır (AÖAY Md 11)
- **Arama Sonucu:**
 - Koruma altına alınan/el konulan eşyalar işaretlenir ya da mühürlenir.
 - Elde edilen kağıt ve belgeler sadece hakim ya da CS tarafından incelenebilir. Belgelerin zilyedi veya temsilcisi zarfa koyup (inceleme anında kendileri de varken) incelenmek üzere mühürleyebilir.

Avukat Bürolarında Arama:

- Avukat büroları, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının talebi üzerine **sulh ceza hâkiminin** vereceği kararla, kovuşturma evresinde hakim kararı ile aranabilir.

- Aramada, Cumhuriyet savcısı ve baro başkanı veya onu temsil eden bir avukat hazır bulundurulur. **◀ 2017 ▶**

Önleme Araması (İdari Arama) (PVSK Md 9)

- Kural olarak hakim kararıyla, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde mahallin en büyük mülki amirinin vereceği yazılı emirle yapılır. **◀ 2016 ▶** **◀ 2014, 20016 ▶** **◀ 2018 ▶**

EL KOYMA

(TCK Md 54) İyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsaderesine hükmolunur. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlak açısından tehlikeli olması durumunda müsadere edilir

Müsadere: işlenen bir suç ile ilgili belirli bazı eşya veya kazançların mülkiyetinin devlete aktarılması olarak tanımlanabilir.

- Eşya (Mal) Müsaderesi (TCK Md 54)
- Kazanç (Para) Müsaderesi (TCK Md 55)

El koyma: ceza muhakemesinde delil olabilecek ya da ileride müsadere edilebilecek eşya üzerinde zilyedin (rızası olmaksızın) tasarruf yetkisinin (geçici olarak) kaldırılması **◀ 2017, 2018 ▶** **◀ 2017 ▶**

Muhafaza altına alma : Delil olabilecek ya da müsadereye tabi eşya soruşturma makamlarına zilyedi tarafından rızayla verilirse **◀ 2016 ▶** **◀ 2015, 2018 ▶**

Konusu: **◀ 2015 ▶**

- Deliller
- Eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan mal varlığı değerleri

Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara El Koyma Şartları:

- 1) Sayılan suçlardan birinin işlendiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması
- 2) El konulacak taşınmazların, hak ve alacakların bu suçlardan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması

** Gerekirse bu malvarlığının yönetimi için (ilgili kurumdan en geç 3 AY içinde hazırlanmış, suçtan elde edilen değere ilişkin rapor kapsamında) hakim kararıyla kayyım atanabilir.

** El konulabilecek hak ve alacaklar: Şüpheli ve sanığa ait

- 1) taşınmazlara,
- 2) kara, deniz veya hava ulaşım araçlarına,
- 3) banka veya diğer mali kurumlardaki her türlü hesaba,
- 4) gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklara,
- 5) kıymetli evraka,
- 6) ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık paylarına,
- 7) kiralık kasa mevcutlarına,
- 8) diğer malvarlığı değerlerine

** Taşınmazların / ulaşım araçlarına el konulması kararı tapu kütüğüne / ilgili sicile şerh konularak icra olunur.

** Kişi yanında bulundurduğu ispat aracı olabilecek bir şeyi ya da eşya veya kazanç müsaderesine konu olacak mal varlığı değerlerini istem üzerine göstermek ve teslim etmekle yükümlüdür. Aksi halde el koyma uygulanır ve **3 AY**'ı geçmeyecek şekilde zorlama hapsi verilir. **◀ 2016 ▶**

** El koyma tedbirine, CS talebiyle **SCH tarafından** karar verilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde CS'in, CS'ye ulaşılamayan hâllerde ise kolluk amirinin yazılı emriyle kolluk görevlileri, el koyma işlemini gerçekleştirirler.

**** El konulamayacak Eşyalar:**

- Yakınlık veya meslek (müdafî dahil) ve sürekli uğraşları nedeniyle tanıklıktan çekinmeye hakkı olan kimselerle şüpheli veya sanık arasındaki mektuplar ve belgeler
- Basın işletmesi olarak kurulan basımevi ve eklentileri ile basın araçları **◀ 2014 ▶**

Özel El Koyma Şekilleri

- Postada El koyma
- Zorlama Amaçlı El Koyma
 - Ön Şart : Sanığın Kaçaklığına Karar Verilmesi
- Basılmış Eserlere El koyma
 - En fazla 3 adedine el konulur.
 - Tamamına el koymaya "toplatma" denir. Şu durumlarda uygulanır:
 - basılmış eserle Yasa'da belirtilen belirli suçların işlendiği iddia edilmeli
 - bu suçlardan dolayı soruşturma veya kovuşturmaya başlanmış olmalı
 - hâkim tarafından basılmış eser tamamına el konulmasına karar verilmiş olmalı

Bilgisayarda Arama, Kopyalama, El Koyma

- Koşullar:
 - Somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı
 - başka surette delil elde etme olanağının bulunmaması.
- Tedbire hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde CS tarafından karar verilir.
- Soruşturma evresinde sulh ceza hâkimince verilen tedbir kararına karşı **itiraz kanun yolu** açıktır

ŞİRKET YÖNETİMİ İÇİN KAYIM TAYİNİ

- **Şartlar:**
 - Yasada sayılan suçlardan en az birinin bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlendiği veya işlenmekte olduğu hususunda **kuvvetli şüphe** sebeplerinin varlığı
 - Maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için bu tedbire başvurunun gerekli olması
- **Uygulanacak Suçlar**
 - Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti
 -)uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti
 - para sahtecilik
 - Fuhuş
 - Zimmet **◀ 2017 ▶**
 -)kumar oynanması için yer ve imkân sağlama
 - suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama
 -)silahlı örgüt veya bu örgütlere silah sağlama
 - Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk
- Soruşturma evresinde CS talebi ile (veya re'sen) SCH, kovuşturma evresinde mahkeme karar verir. SCH kararlarına itiraz yolu açıktır. **(CMK Md 267)**
- Kayım tayini ticaret sicil gazetesinde ilan olunur.

- Kayyım'ın ücreti (kovuşturmanın yer olmadığına veya beraate kara verilmedikçe) şirket bütçesinden ödenir.
- kayımların görevleriyle ilgili iş ve işlemlerinden dolayı tazminat davaları, Devlet aleyhine açılır. Tazminat **1 YIL** içinde kayyım rücu edilebilir.

TELEKOMÜNİKASYON YOLUYLA YAPILAN İLETİŞİMİN DENETLENMESİ . (CMK Md 135-138)

- **Tedbirler:** ◀ 2017 ▶ ▶ 2018 ▶
 1. İletişimin dinlenmesi ve kayda alınması
 2. Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi
 3. İletişimin tespiti
 4. Mobil telefonun yerinin tespiti (şüpheli/sanığın yakalanması için) ▶ 2018 ▶
- **Şartlar:**
 1. suç işlendiğine dair somut delillere dayalı kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması
 2. başka suretle delil elde edilmesi imkanının bulunmaması

>> ilk üç tedbir için ayrıca şu şart da sağlanmalıdır: "katalog suçlardan birine ilişkin bir muhakeme yürütülüyor olması"
- **Süre:** Tedbir kararı en çok **2 AY** için verilebilir; bu süre, **1 AY** (örgüt faaliyeti suçlarında **3 x 1 AY**) daha uzatılabilir. ▶ 2017 ▶
- Müdafinin bürosu, konutu ve yerleşim yerinde bu tedbir(ler) uygulanamaz
- Kovuşturmaya yer olmadığına karar verirse ya da CS'in tedbir kararı ağız ceza mahkemesi tarafından onaylanmazsa, tedbir durdurulur ve mevcut kayıtlar **10 GÜN** içinde yok edilir.
- Bu tedbirler esnasında konu harici başka suça ait delil elde edilirse koruma altına alınır ve CS'e bildirilir.
- Kayıtlar yok edildiğinde CS, en geç **15 GÜN** içinde tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgili kişiye yazılı bilgi verir.

Önleme Amaçlı İletişimin Denetlenmesi

- 1) örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti suçu veya suçtan kaynaklanan mal varlığı değerini aklama suçu,
 - 2) haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar,
 - 3) TCK m.305, 318-319, 323-325, 332 ve casusluk suçları dışında, devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, millî savunmaya ve devlet sırlarına karşı suçlar
- önlemek amacıyla uygulanabilir.

GİZLİ SORUŞTURMACI GÖREVLENDİRME . (CMK Md 139)

- Soruşturma aşamasında CS talebiyle SCH kararı ile görevlendirilir. ▶ 2015 ▶
- Sadece kamu görevlileri gizli soruşturmacı olarak görevlendirilebilir.
- Soruşturmacının kimliği değiştirilebilir. Bu kimlikle hukuki işlemler yapılabilir.
- Soruşturmacının kimliği, görevinin sona ermesinden sonra da gizli tutulur.
- Şu suçlarda gizli soruşturmacı görevlendirilebilir:
 - Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenip işlenmediğine bakılmaksızın uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ▶ 2017,2018 ▶ ▶ 2016 ▶
 - Suç işlemek amacıyla örgüt kurma ▶ 2017 ▶
 - Silahlı örgüt kurma veya bu örgütlere silah sağlama ▶ 2018 ▶
 - Silah kaçakçılığı
 - Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası'ndaki ilgili suçlar

TEKNİK ARAÇLARLA İZLEME . (CMK Md 140)

- Şüphelinin (veya sanığın) kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve iş yeri teknik araçlarla izlenebilir, ses veya görüntü kaydı alınabilir.
- Bu tedbir, kişinin konutunda uygulanamaz
- **Süre:** Teknik araçlarla izleme kararı en çok **3 HAFTA**'lık süre için verilebilir. Bu süre gerektiğinde **1 HAFTA** daha uzatılabilir. Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi hâlinde, hâkim yukarıdaki sürelerle ek olarak **4 x 1 HAFTA** uzatılmasına karar verebilir. Teknik araçlarla izleme tedbiri ile birlikte gizli soruşturmacı görevlendirilmesi halinde bu süreler **bir kat** artırılarak uygulanır.

DİĞER KORUMA TEDBİRLERİ

- İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Engellenmesi Tedbiri >> 5651 sayılı Kanun
- Tanık Koruma Tedbiri >> 5726 sayılı Kanun

KORUMA TEDBİRLERİNDE HAKSIZLIKLARIN GİDERİLMESİ

Tazminat Nedenleri: ◀ 2018 ▶

- Yakalama, Gözaltı ve Tutuklama ile ilgili Nedenler
- Arama ile ilgili Nedenler
- El koyma ile ilgili Nedenler
- Yargılamanın Yenilenmesi ile ilgili Nedenler (Önceki mahkumiyet kararı kısmen ya da tamamen infaz edilmiş ise)

Süreç Aşamaları

>> Tazminat davası açma süresi, hükmün kesinleşip tebliği itibarı ile **3 AY** (her halükarda hükmün kesinleşmesinden itibaren **1 YIL**)'dır.

>> Belli durumlarda hükmün kesinleşmesi şart değildir.

>> Başvuru dilekçe ile yapılır, eksikliklerin **1 AY** içerisinde giderilmesi istenir. Aksi takdirde İTİTRAZ yolu açık olmak üzere dava reddedilir.

>> Dava **zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde** (bu mahkeme söz konusu işlemle ilişkili ise en yakın yer ağır ceza mahkemesinde) görülür. ◀ 2016,2018 ▶ ◀ 2014, 2016 ▶

>> Mahkeme Devlet Hazinesinin temsilcisinden **15 GÜN** içinde beyan ve itirazlarını talep eder.

>> Mahkeme CS'i, istemde bulunanı ve hazine temsilcisini duruşmalı oturumda dinledikten sonra karar verir.

>> Kararın tebliğinden itibaren **7 GÜN** içinde CS veya Hazine temsilcisi tarafından kanun yoluna başvurulabilir.

>> Devlet, tazminata ilişkin görevin gereklerine aykırı hareket eden/kötüye kullanan hakim ve CS hakkında **1 YIL** içinde rücu eder. (CMK Md 141/4) İftira veya yalan tanıklıkta bulunana rücu için bir süre belirtilmemiştir. (CMK Md 143/3)

>> Şu durumlarda tazminat **istenemez**:

- Tazminata hak kazanmadığı hâlde, sonradan yürürlüğe giren ve lehte düzenlemeler getiren kanun gereği, durumları tazminat istemeye uygun hâle dönüşenler,
- Ölüm, genel veya özel af, şikâyetten vazgeçme, uzlaşma gibi nedenlerle hakkında
- kovuşturmayla yer olmadığına veya davanın ortadan kaldırılmasına veya düşmesine karar verilen veya kamu davası ertelenen veya düşürülenler,
- Kusur yeteneğinin bulunmaması nedeniyle hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilenler,

- Adli makamlar önünde gerçek dışı beyanla suç işlediğini veya suç katıldığını bildirerek gözaltına alınmasına veya tutuklanmasına neden olanlar.

ÜNİTE 6: Soruşturma ve Soruşturmada Sonuç Çıkarılması

SORUŞTURMA EVRESİ

Soruşturma Evresi: Suç işlendiği şüphesinin yetkili merciler tarafından öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar olan muhakeme süreci

Soruşturmanın Amacı:

- Delillerin toplanması ve koruma altına alınması
- Şüphelinin ve isnadın belirlenerek duruşmanın hazırlanması

Soruşturmanın Başlatılması: **CMK Md 160:** “Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.” >> Somut olaylara dayanan **basit şüphe** yeterlidir. ◀ 2015 ▶ ▶ 2018 ▶

Şüphe Kademeleri: basit, yeterli, makul, kuvvetli

Talep: Adalet Bakan'ının belirli suçların takip edilmesini Cumhuriyet savcısından istemesidir. ◀ 2018 ▶ ▶ 2015, 2016 ▶

Suçun Öğrenme Şekilleri:

- **Re'sen Öğrenme**
- **İhbar Yoluyla Öğrenme** >> re'sen kovuşturulan bir suçtan haberdar olan kimsenin durumu adli makamlara bildirmesi ▶ 2018 ▶
 - Suçun şikâyete bağlı olmadığı hâllerde **suçtan zarar gören kişinin** yaptığı bildirim, şikâyet olmayıp bir ihbardır. ◀ 2016,2017 ▶ ▶ 2016 ▶
 - İhbar CS, kolluk, vali veya kaymakamlığa (kamu göreviyle ilgili olarak ilgili kuruma, yurtdışında işlenip TR'de takibi yapılan suçlar la ilgili olarak elçilik ve konsolosluklara) yapılabilir.
- **Şikâyet Yoluyla Öğrenme**
 - Şikâyetler, ihbarda sıralanmış kanallara yapılır.
- **Tutanakla Öğrenme** >> Örnek: Bir kişinin duruşma sırasında suç işlemesi ve bunun tutanakla tespit edilmesi
- **Diğer Yollarla Öğrenme**
 - **Örnek:** Bir yabancı, Türk yasalarına göre, belli suçlar dışında, aşağı sınırı en az bir yıl hapsi gerektiren bir suçu yabancı ülkede Türkiye'nin zararına işleyip de Türkiye'ye gelirse Türkiye'de ancak Adalet bakanı'nın **talebiyle** yargılanır
 - **Örnek:** Vergi incelemesi yapan memurlar tarafından tespit edilen vergi suçu, ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla Vergi Dairesi Başkanlığı veya Defterdarlık tarafından CS'a bildirilir. Savcılık ihbar yoluyla vergi kaçakçılığını öğrenmiş

de olsa önce yetkili vergi dairesine haber vermek ve muhakeme şartı olarak kurumun (yazılı) mütalaasını (suçla ilgili görüşünü) beklemek zorundadır.

Mütalaa: Bazı suçlardan dolayı kovuşturma yapılabilmesi için o suç ile menfaatleri ihlal edilen kurumun suç hakkındaki görüşünün alınması zorunluluğu ◀ 2016 ▶ ◀ 2014 ▶

Şikayet

Şikayet: Suçtan zarar görenin, fiilin ve failin cezalandırılması isteğini içeren beyanı

- Şikayet hakkı, fiil ve failin kim olduğu öğrenildikten itibaren **6 AY** içerisinde kullanılmalıdır.
- Şikâyet süresi:
 - teşebbüste son icra hareketinin yapıldığı,
 - kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği
 - zincirleme suçlarda son suçun işlendiği andan itibaren işlemeye başlar.

Soruşturma Evresinin Özellikleri ◀ 2018 ▶ ◀ 2018 ▶

- Soruşturmanın Gizliliği
 - Gizlilik Çerçevesi:
 - Soruşturma işleminde ilgiliden başka kimse bulunamaz
 - İşlem tutanağa bağlandığında dosya 3. Kişilerce görülemez
 - Gerekçeler:
 - Şüphelinin lekelenmesini engellemek
 - Delillerin karartılmasını engellemek
- Soruşturmanın Yazılılığı
 - Soruşturma evresinde yapılan sözlü veya hareketli tüm işlemlerin tutanağa geçirilmesidir.
 - Tutanağta işlemin yapıldığı yeri, tarihi, başlama ve bitiş saati ve işleme katılanların veya ilgisi bulunanların isimleri yer alır, ilgililerce imzalanır. İmzadan kaçınılmışsa nedeni tutanağa yazılır.
 - Kural olarak soruşturmadaki her türlü işlem SEGBİS'te kayda alınır ve CS ya da hakim tarafından tutanağa dönüştürülür.
- Soruşturmanın Dağınıklığı
 - Soruşturma işlemlerinin hep aynı kişi veya kişiler tarafından yapılmasının gerekli olmamasıdır. ◀ 2014, 2017 ▶
 - **Örnek:** Kapsamlı soruşturmalarda birden fazla savcı görevlendirilebilir.
 - **Örnek:** Bir olayı hep aynı kolluk görevlisinin izlemesi şart değildir.
 - Savcılar arasında istinabe mümkündür.
- Soruşturmanın Kurala Bağlı Olmayışı ◀ 2015 ▶
 - Soruşturma evresinde araştırmanın nasıl (ne şekilde) ve hangi sırada yapılacağı, soruşturmayı yapan makamın takdirine bağlıdır.
- Soruşturmanın Kamusalılığı
 - Cezalandırma ilkesi bireye değil devlete aittir.
- Soruşturmanın Mecburiliği (Kanuniliği)
 - Muhakeme şartları (şikayete bağlı suçlarda şikayet edilmesi, izin/talep /müracaat şartlarında bunların gerçekleşmesi gibi) gerçekleştiği takdirde soruşturma makamlarının, basit suç şüphesi üzerine soruşturmayı başlatma yükümlülükleri vardır.

<http://afyonluoglu.org>

SORUŞTURMADAN SONUÇ ÇIKARMA

İddianamede Bulunan Unsurlar: (CMK Md 170/3,5 173/6)

- 1) şüphelinin kimliği
- 2) müdafii
- 3) maktul, mağdur veya suçtan zarar görenin kimliği
- 4) mağdurun veya suçtan zarar görenin vekili veya kanuni temsilcisi
- 5) açıklanmasında sakınca bulunmaması hâlinde ihbarda bulunan kişinin kimliği
- 6) şikâyette bulunan kişinin kimliği
- 7) şikâyetin yapıldığı tarih
- 8) yüklenen suç ve uygulanması gereken kanun maddeleri
- 9) yüklenen suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi
- 10) suçun delilleri
- 11) şüphelinin tutuklu olup olmadığı; tutuklanmış ise gözaltına alma ve tutuklama tarihleri ile bunların süreleri
- 12) Yüklenen suçu oluşturan olaylar
- 13) Şüphelinin aleyhine ve lehine olan hususlar
- 14) İşlenen suç dolayısıyla ilgili kanunda öngörülen ceza ve güvenlik tedbirlerinden hangilerine hükmedilmesinin istendiği

İddianamenin Denetlenmesi:

- 1) 170 inci maddeye aykırı olarak düzenlenip düzenlenmediği > iddianamede bulunması gereken unsurların varlığı
- 2) Suçun ispatına doğrudan etki edecek mevcut bir delil toplanıp toplanmadığı
- 3) Ön ödemeye veya uzlaştırmaya ya da seri muhakeme usulüne tâbi olduğu soruşturma dosyasından açıkça anlaşılan işlerde, ön ödeme veya uzlaştırma ya da seri muhakeme usulü uygulanıp uygulanmadığı
- 4) Soruşturma veya kovuşturma yapılması izne veya talebe bağlı olan suçlarda izin alınmaksızın veya talep olmaksızın düzenlenip düzenlenmediği noktalarında denetlenir.

>> Denetim **15 GÜN** içinde (**düzenleyici süre**) yapılmalıdır. Bu süre sonunda iade edilmeyen iddianame için mahkeme iddianameyi kabul etmiş sayılır (zımni kabul) ◀ 2016, 2017, 2018 ▶ ◀ 2014, 2015, 2017, 2018 ▶ ◀ 2018 ▶

>> İddianame kabul edilince şüpheli, **SANIK** statüsünü alır.

Kovuşturma Olanığı Bulunmaması:

- Suçun bütün unsurlarına ilişkin yeterli delile ulaşılamamışsa **kovuşturmaya yer olmadığı** kararı verilir (**CMK Md. 172/1**). ◀ 2017 ▶ ◀ 2016,2018 ▶
- **Örnek:** Takibi şikayete bağlı suçlarda, şikayet geri alınırsa kovuşturma olanığı kalmaz, **kovuşturmaya yer olmadığı** kararı verilir ◀ 2017 ▶
- Ön ödeme, uzlaşma, iddianamenin düzenlenmesinin ertelenmesi durumlarında takipsizlik kararı verilir. Bu kararların, yeni delil sebebiyle ortadan kaldırılması mümkün değildir.
- Etkin pişmanlık veya şahsi cezasızlık nedeniyle verilen takipsizlik kararlarına itiraz davası **açılmaz**.
- Takipsizlik kararının tebliğinden itibaren **15 GÜN** içinde, suçtan zara gören CS yargı çevresindeki ağız ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki SCH'ye itiraz edebilir. İtiraz (Kovuşturma) davası duruşmasız (dosya üzerinden) yürütülür. Talep reddedilirse itiraz eden giderleri öder. Bu durumda aynı fiilden kamu davası açılabilmesi için yeni delil ortaya çıkması ve SCH kararı gereklidir.

CS Takdir Hakkını Kullanabileceği Haller

- CS, cezalandırmayı engelleyen (**cezayı azaltan değil**) **etkin pişmanlık** hükümlerinin uygulanmasını gerektiren koşulların ya da **şahsi cezasızlık** sebebinin varlığı hâlinde kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilir. Bu karara itiraz **edilemez**.

Ön Ödeme

Ön ödeme: Cumhuriyet savcısının, soruşturma sonucunda şüphelinin suçu işlediğine dair **yeterli şüphe** ortaya koyan delile ulaşmasına rağmen iddianame düzenlemeyerek sanığın para cezası ödemesi karşılığında, uyuşmazlığı ortadan kaldırmasına olanak tanıyan bir kurumdur. ◀ 2016 ▶ Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı **6 AY**'ı aşmayan suçların faili;

- a. Adli para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını,
- b. Hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için 30 TL üzerinden bulunacak miktarı,
- c. Hapis cezası ile birlikte adli para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için (b) başlığındaki miktar ile adli para cezasının aşağı sınırını,

soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine **10 GÜN** içinde **ödediği** takdirde hakkında kamu davası **açılmaz**. **Taksirli suçlar hariç** olmak üzere, ön ödemeye bağlı olarak kovuşturmaya yer olmadığına veya kamu davasının düşmesine karar verildiği tarihten itibaren **5 YIL** içinde ön ödemeye tabi bir suçu işleyen faile bu fıkra uyarınca teklif edilecek ön ödeme miktarı yarı oranında artırılır. (**TCK Md 75**)

>> Suçların **5 YIL** içinde tekrar işlenmesi hâlinde fail hakkında aynı suçtan dolayı ön ödeme hükümleri uygulanmaz.

Uzlaşma

Uzlaşma: Şüpheli ve sanıkla mağdurun bir uzlaştırıcının nezaretinde karşılıklı edimlerde anlaşarak ceza muhakemesini sona erdirmeleridir.

- Şu suçlarda uzlaşma [uygulanabilir](#):
 - a) Gerçek kişilere karşı işlenmiş, soruşturulması ve kovuşturulması **şikâyete bağlı suçlar**.
 - b) Şikâyete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, TCK'da yer alan;
 1. Kasten yaralama (**üçüncü fıkra hariç, Md. 86; Md. 88**)
 2. Taksirle yaralama (**Md. 89**)
 3. Tehdit (**Md. 106, birinci fıkra**)
 4. Konut dokunulmazlığının ihlali (**Md. 116**)
 5. İş ve çalışma hürriyetinin ihlali (**Md. 117, birinci fıkra; Md. 119, birinci fıkra (c) bendi**)
 6. Hırsızlık (**Md. 141**)
 7. Güveni kötüye kullanma (**Md. 155**)
 8. Dolandırıcılık (**Md. 157**)
 9. Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (**Md. 165**)
 10. Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (**Md. 234**)
 11. Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması (**dördüncü fıkra hariç, Md. 239**) suçları
 - c) Mağdurun veya suçtan zarar görenin gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olması koşuluyla, suça sürüklenen çocuklar bakımından ayrıca, üst sınırı **3 YIL**'ı geçmeyen hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlar.

>> Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla **birlikte işlenmiş** olması hâlinde de uzlaşma hükümleri **uygulanmaz**

>> **Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar kapsam dışıdır.** ◀ 2017,2018 ▶ ◀ 2017 ▶

Süreç:

- Uzlaştırmaya tabi suç varsa dosya uzlaştırma bürosuna gönderilir.
- Mağdur veya şüpheliye erişilemezse uzlaştırma yoluna gidilmeden soruşturma sonuçlandırılır.
- Görevlendirilen uzlaştırmacı mağdur ve şüpheliye uzlaştırma teklifinde bulunur.
- Tekliften sonra **3 GÜN** içinde karar bildirilmez ise, reddedilmiş sayılır.
- Teklifin yapılması veya kabul edilmesi delillerin toplanmasına ve koruma tedbirlerinin uygulanmasına engel değildir.
- Uzlaştırmacı en geç **30 GÜN** içinde uzlaştırma işlemleri sonuçlandırır. Büro bu süreyi en fazla **20 GÜN** daha uzatabilir.
- Uzlaştırma müzakereleri **gizli** olarak yürütülür.
- Uzlaştırma gerçekleşirse tarafların imzalarını içeren uzlaştırma raporunda ne şekilde uzlaşıldığı ayrıntılı olarak açıklanır.
- **Uzlaşma ile sona eren** muhakeme neticesinde, uzlaştırmacı ücreti ve uzlaştırma giderleri Devlet hazinesince karşılanır ◀ 2018 ▶
- Uzlaşmanın sağlanması halinde, soruşturma konusu suç nedeniyle **tazminat davası açılmaz**; açılmış olan davadan feragat edilmiş sayılır.
- Uzlaştırma müzakereleri sırasında yapılan açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada **delil olarak kullanılamaz**.
- Uzlaştırmacılar, avukatların veya hukuk öğrenimi görmüş kişilerin yer aldığı, Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen uzlaştırmacı listelerinden görevlendirilir.

İddianame Düzenlenmesinin Ertelenmesi

Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi: CS, uzlaştırma ve ön ödeme kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, üst sınırı **3 YIL** veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı, yeterli şüphenin varlığına rağmen, **kamu davasının açılmasının 5 YIL** süre ile ertelenmesine (aşağıdaki şartlar sağlanmışsa) karar verebilir. ◀ 2016 ▶ ◀ 2014 ▶

Erteleme Kararı Şartları: *(tamamı gerçekleşmelidir)*

- 1) şüphelinin daha önce **kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası** ile mahkûm olmamış bulunması,
- 2) yapılan soruşturmanın, kamu davası açılmasının ertelenmesi hâlinde şüphelinin **suç işlemekten çekineceği kanaatini** vermesi,
- 3) kamu davası açılmasının ertelenmesinin, şüpheli ve toplum açısından **kamu davası açılmasından daha yararlı** olması,
- 4) suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı **zararın, aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi**

>> Erteleme süresi içinde kasıtlı bir suç işlenmediği takdirde, kovuşturmaya yer olmadığına karar verilir. Aksi takdirde kamu davası açılır.

Ertelemenin Uygulanmayacağı Durumlar

- a) Suç işlemek için **örgüt kurmak**, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar,
- b) **Kamu görevlisi tarafından görevi sebebiyle** veya kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen suçlar ile asker kişiler tarafından işlenen **askerî suçlar**,
- c) **Cinsel dokunulmazlığa karşı** işlenen suçlar

ÜNİTE 7: Dar Anlamda Kovuşturma

Kovuşturma Evresi: iddianamenin kabulüyle başlayıp son kararın (hükmün) **kesinleşmesine** kadarki süreç ◀ 2017, 2018 ▶ ◀ 2015, 2017 ▶ ◀ 2018 ▶

Tensip Tutanağı / Zaptı: Duruşma hazırlığı evresinde hazırlanan, yapılacak işlemlerin listesi ◀ 2016 ▶ ◀ 2014, 2017 ▶

DURUŞMA HAZIRLIĞI DEVRESİ

- Duruşma Gününün Belirlenmesi
- Sanığa İddianamenin Tebliği ◀ 2017 ▶ ◀ 2016 ▶
 - Tebliğ ile duruşma günü arasında en az **1 HAFTA** süre olmalıdır ◀ 2014 ▶
- Davetiyelerin Gönderilmesi
 - Sanık / yasal temsilcisi, müdafii, tanık ve bilirkişiler, suçtan zarar gören davet edilir.
 - Suç, adil para cezası veya müsadereyi gerektiriyorsa duruşma sanık gelmeden de yapılabilir. Diğer durumlarda sanık gelmezse zorla (ihzarer) getirilir.
- Bu Devrede Yapılabilen Diğer İşlemler
 - Erken Dinleme
 - Erken Keşif ve Muayene
 - Erken Sorgu
 - İstinabe Yoluyla Sorgu

Erken Dinleme: Aşağıdaki durumlarda tanık ve bilirkişilerin duruşma hazırlık devresinde dinlenmesine karar verilebilir:

- 1) Hastalık veya malullük veya giderilmesi olanağı bulunmayan başka bir nedenle uzun ve önceden bilinmeyen bir zaman için duruşmada hazır bulunmalarının mümkün olmadığına anlaşılması,
- 2) bu kişilerin konutlarının yetkili mahkemenin yargı çevresi dışında bulunmasından dolayı duruşmaya getirilmelerinin zor olması

Erken Keşif ve Muayene: Duruşma hazırlığı devresinde keşif ve muayene ihtiyacı olursa veya toplu mahkemelerde duruşma devresini beklemek sakıncalı olacaksa, naip veya istinabe olunan hakim aracılığıyla bu işlemler yapılabilir.

Erken Sorgu: Yurt dışında bulunan sanığın belirlenen duruşma gününde mahkemede hazır bulunmasının zor olduğu hâllerde bu tarihten önce erken sorgusu yapılabilir. ◀ 2015 ▶

İstinabe Yoluyla Sorgu: Sanığa isnat edilen suçun alt sınırı 5 YIL'dan az ise sanık bu isnat sebebiyle istinabe suretiyle sorguya çekilebilir.

DURUŞMA DEVRESİ

- Duruşmanın amacı, delillerin tartışılması sonucunda uyuşmazlığın çözümüne yönelik hakim(ler)de bir kanaat oluşmasını ve hüküm aşamasında bir yargıya ulaşılmasını sağlamaktır.
- Duruşmanın tek oturumda tamamlanması esas olmakla birlikte, sanık, tanık, bilirkişi sayısının çok olması veya sanık sorgusunun uzaması gibi durumlarda bir kısmının dinlenmesi sonraki oturumlara bırakılabilir. Bu durumda duruşma devresi oturumlardan(**celse**) oluşmuş olur.
- Duruşma düzenini bozan ve dışarı çıkartılırken direnç gösteren kişi için (çocuklar ve avukatlar hariç) mahkeme başkanının kararı ile 4 GÜN disiplin hapsi uygulanabilir. ◀ 2016 ▶

Duruşmaya Hakim Olan İlkeler

- **Duruşmanın Yoğunluğu:** delilin doğruluğuna ve olayın ispatına ilişkin olarak oluşan kanaatin unutulmaması için duruşmanın, mümkün olduğunca bir oturumda bitirilmesi
- **Duruşmanın Doğrudan Doğrualığı:** Hükmü verecek olan hakim(ler)in sanık, tanık ve diğer tüm delillerle birebir karşı karşıya gelmesidir.
- **Duruşmanın Sözlülüğü:** Sadece dile getirilmiş ve konuşulmuş hususlar hükme esas alınır. (Bir delil taraflarca bilinse ve dosyadan varlığı anlaşılrsa da duruşmada dile getirilip tartışılmadıkça hüküm esnasında dikkate alınmaz)
- **Duruşmanın Aleniliği:** Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır (**CMK Md 182/1, AY Md. 141**).
 - Genel ahlakın ve kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı haller istisnadır.
 - Ayrıca sanık 18 yaşını doldurmamış ise duruşma kapalı yapılır (zorunlu kapalılık). ◀ 2016 ▶ ◀ 2014, 2015 ▶
 - Açık duruşmanın içeriği, millî güvenliğe veya genel ahlaka veya kişilerin saygınlık, onur ve haklarına dokunacak veya suç işlemeye kışkırtacak nitelikte ise duruşma içeriğinin kısmen veya tamamen yayınlanması yasaklanabilir.
 - Duruşma salonunda her türlü sesli veya görüntülü kayıt veya nakil olanağı sağlayan aletler kullanılamaz.

Sanığın Duruşmada Bulunması

- Sanığın ilk duruşmada hazır bulunma mecburiyeti vardır. (Yasanın ayrıca belirttiği haller hariç). Hazır bulunmayan sanık hakkında duruşma yapılmaz. (**CMK Md 193**)
- **Sonraki Oturumlarda Bağışık (vareste) tutulması:** Daha önceki oturumda mahkeme tarafından sorgusunun yapılmış olması halinde, Sonraki oturumlar için sanığın (mahkemenin takdiri halinde) hazır olma mecburiyeti yoktur, bu durumda mahkemece gerek görülmezse dava yokluğunda bitirilebilir. ◀ 2018 ▶ ◀ 2017 ▶
 - “Suç, yalnız veya birlikte adli para cezasını veya müsadereyi gerektirmekte ise sanık gelmese bile duruşma yapılabilir”. (**CMK Md 195**)
 - Alt sınırı 5 YIL'dan az hapis cezasını gerektiren bir suçtan yargılanan sanık istinabe suretiyle sorguya çekilebilir.

- Sanık hazır bulunmasa da, müdafii bütün oturumlarda hazır bulunma yetkisine sahiptir. (CMK Md 197)

Duruşma Tutanağı

Başlı Bölümü

- 1) duruşmanın yapıldığı mahkemenin adı
- 2) oturum tarihleri
- 3) hâkimin, Cumhuriyet savcısının ve zabıt kâtibinin adı ve soyadı

Tutanak Metni

- 1) oturumlara katılan sanığın, müdafii, katılanın, vekilinin, kanuni temsilcisinin, bilirkişinin, tercümanın, teknik danışmanın adı ve soyadı
- 2) duruşmanın seyrini ve sonuçlarını yansıtan ve yargılama usulünün bütün temel kurallarına uyulduğunu gösteren unsurlar
- 3) sanık açıklamaları
- 4) tanık ifadeleri
- 5) bilirkişi teknik danışman açıklamaları
- 6) okunan veya okunmasından vazgeçilen belge ve yazılar
- 7) taleplerin reddi hâlinde red gerekçesi
- 8) verilen ara kararlar ve nihayet son karar (hüküm)

Duruşmanın Akışı

- Yoklama yapılır (sanık, müdafii, çağırılmış tanık ve bilirkişiler)
- İddianamenin kabul kararı okunur.
- Tanıklar salondan çıkartılır.
- Sanık kimliği saptanır ve temel bilgileri alınır.
- Suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler, deliller ve hukuki niteliği anlatılır.
- Sanığın hakları hatırlatılır.
- *Mahkemenin yer yönünden yetki itirazı veya hakim reddi bu aşamaya kadar yapılmalıdır*
- Sanık susma hakkını kullanmazsa sorgusu yapılır.
- Deliller ortaya konulur.
- Tarafların delilleri tartışmasından sonra (duruşmada hazır bulunması halinde) **son söz sanığa verilir.** ◀ 2016, 2017 ▶ ◀ 2018 ▶
- Hüküm verilir.

>> Tanıklar dinlenmek üzere tek tek duruşma salonuna alınır. Yemin eden tanık dinlenirken sözü kesilmez. Dinlenen tanık Hakim'in iznine kadar duruşma salonunda kalır.

>> Bilirkişiler rapor hazırlamakla birlikte ihtiyaç olursa tanık gibi dinlenebilirler.

HÜKMÜN OLUŞTURULMASI DEVRESİ

Hüküm: Mahkemenin uyuşmazlığı çözen **son kararı**

Müzakere: Toplu mahkemelerde duruşmaya katılmış olan hâkimlerin, duruşmaya getirilmiş ve huzurlarında tartışılmış delillerden hareketle vardıkları sonuçları tartışmak ve hükmü oluşturmak üzere bir araya gelmeleri

- Mahkeme başkanının izni ile, deneyim kazanmak üzere hakim ve avukat stajyerleri de müzakereye katılabilir.
- Savcı müzakereye katılamaz.

- Deliller tartışıldıktan sonra en kıdemsizden başlamak üzere hakim üyeler oy verir. Karar oy çokluğuyla alınır karşı oyların gerekçeleri tutanağa geçirilir.
- Oylar dağılırsa sanığın en çok **aleyhine** olan oy, çoğunluk meydana gelinceye kadar kendisine daha yakın olan oya eklenir.
 - **Örnek:** Üç hakimden oluşan mahkemede, hakimlerden biri **5 sene**, diğeri **2 sene**, diğeri de **1 sene** hapis cezası yönünde oy kullanırsa, sanığın aleyhine olan oy yani “**5 sene**”, kendisine daha yakın olan oya, yan “**2 sene**”ye eklenir. Bu durumda iki hakim **2 sene**, bir hakim **1 sene** şeklinde oy kullanmış sayılır ve karar olarak **2 sene**’ye hükmedilir.

Hüküm Çeşitleri

- Beraat Kararı
 - 1) Yüklenen fiilin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması,
 - 2) yüklenen suçun sanık tarafından işlenmediğinin sabit olması,
 - 3) yüklenen suç açısından failin kast veya taksirinin bulunmaması,
 - 4) yüklenen suçun sanık tarafından işlenmesine rağmen olayda bir hukuka uygunluk nedeninin bulunması,
 - 5) yüklenen suçun sanık tarafından işlendiğinin sabit olmaması
- Ceza verilmesine yer olmadığı kararı ◀ 2018 ▶
 - 1) yüklenen suçla bağlantılı olarak yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya sağır ve dilsizlik hâli ya da geçici nedenlerin bulunması,
 - 2) yüklenen suçun hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi suretiyle veya zorunluluk hâli ya da cebir veya tehdit etkisiyle işlenmesi, ◀ 2018 ▶ ◀ 2018 ▶
 - 3) meşru savunmada sınırın heyecan, korku ve telaş nedeniyle aşılması,
 - 4) kusurluluğu ortadan kaldıran hataya düşülmesi,
- Fiil suç olmakla birlikte ceza verilmesine yer olmadığı kararı:
 - 1) etkin pişmanlık,
 - 2) şahsi cezasızlık sebebinin varlığı
 - 3) karşılıklı hakaret,
 - 4) işlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı
- Mahkûmiyet kararı
 - 1) yüklenen suç işlendiğinin sabit olması
 Gerekçede gösterilen hususlar:
 - 1) İddia ve savunmada ileri sürülen görüşler,
 - 2) delillerin tartışılması ve değerlendirilmesi, hükme esas alınan ve reddedilen delillerin belirtilmesi,
 - 3) ulaşılan kanaat, sanığın suç oluşturduğu sabit görülen fiili ve bunun nitelendirilmesi,
 - 4) cezanın ertelenmesine, hapis cezasının adli para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilmesine veya ek güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına veya bu hususlara ilişkin istemlerin kabul veya reddine ait dayanaklar
- Güvenlik Tedbiri
- Davanın Reddi : Aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa ◀ 2016,2017 ▶ ◀ 2015 ▶ ◀ 2018 ▶
- Davanın Düşmesi: TCK’da öngörülen düşme sebeplerinin varlığı ya da soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması hâllerinde
- Davanın Durması: soruşturmanın veya kovuşturmanın yapılması şarta bağlı tutulmuş olup da şartın henüz gerçekleşmediği anlaşılırsa gerçekleşmesini beklemek üzere

Hüküm fıkrasının içeriği: (CMK Md 232)

- Hükmü veren mahkemenin adı,

- Hüküm veren mahkeme başkanının ve üyelerinin veya hâkimin, Cumhuriyet savcısının ve zabıt kâtibinin, katılanın, mağdurun, vekilinin, kanunî temsilcisinin ve müdafinin adı ve soyadı ile sanığın açık kimliği,
- Beraat kararı dışında, suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi,
- Sanığın gözaltında veya tutuklu kaldığı tarih ve süre ile halen tutuklu olup olmadığı,
- Verilen kararın ne olduğu, uygulanan kanun maddeleri, verilen ceza miktarı, kanun yollarına başvurma ve tazminat isteme olanağının bulunup bulunmadığı, başvuru olanağı varsa süresi ve mercii
- yargılama giderlerinin kime/kimlere yükletildiği

>> Hüküm aleni duruşmada açıklanır ve ayakta dinlenir.

>> Hükümün gerekçesi en geç **15 GÜN** içerisinde dava dosyasına konur.

>> Cezaya veya güvenlik tedbirine mahkûm edilmesi, hükümün açıklanmasının geri bırakılması ve cezanın ertelenmesi hâllerinde bütün yargılama giderleri sanığa yüklenir. Sanık hüküm kesinleşmeden ölürse mirasçıları giderleri ödemekle yükümlü tutulmazlar.

Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması

HAGB: **2 YIL**'dan az hapis cezasına veya adli para cezasına ilişkin hükümlerin açıklanmasının daha sonraya ertelenmesine imkân tanıyan bir muhakeme kurumu

- Şartları: **◀ 2016 ▶** **◀ 2018 ▶**
 - 1) Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, **2 YIL** veya daha az süreli hapis veya adli para cezası olmalı,
 - 2) sanığın daha önce **kasıtlı bir suçtan** mahkûmiyeti bulunmamalı,
 - 3) mahkeme, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışlarını göz önünde bulundurarak **yeniden suç işlemeceği** hususunda kanaate varmış olmalı,
 - 4) suçun işlenmesiyle mağdurun veya **kamunun uğradığı zarar**, aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmeli,
 - 5) **sanık** hükümün açıklanmasının geri bırakılmasını **kabul etmelidir** (rıza göstermesi koşulu aranır). **◀ 2018 ▶**

>> HAGB'a itiraz edilebilir.

- Sonuçları:
 - hüküm sanık hakkında hiçbir sonuç doğurmaz: infaz ve temyiz edilemez.
 - Sanık, **5 YIL** süreyle çocuklarda **3 YIL** süreyle denetim süresine tabi tutulur. Bu sürede dava zamanaşımı durur. Bu sürede sanığa **1 YIL**'dan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanabilir.
 - Denetim süresi içinde **kasten yeni bir suç işlemesi** veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin **yükümlülüklere aykırı davranması** hâlinde mahkeme hüküm açıklar. Ancak mahkeme, cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşulların varlığı hâlinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.
 - Denetim süresi içinde yeni bir suç işlenmez ve öngörülen tedbirlere uygun hareket edilirse, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak davanın **DÜŞME**'sine kararı verir. **(CMK Md. 231/10) ◀ 2018 ▶ ◀ 2015, 2017 ▶**

Tefhim: Hükümün aleni duruşmada yüze karşı bildirilmesi

>> Kanun yolu süresi tefhimle, sanık veya müdafinin yokluğunda hüküm verilmişse tebligat ile başlar.

ÜNİTE 8: Kanun Yolları

Kanun Yolları: Yargılama makamları (hâkimler ve mahkemeler) tarafından verilen ve hukuka aykırı olduğu ileri sürülen kararların kural olarak başka bir yargı makamı tarafından tekrar incelenmesini sağlayan hukuki çare

Kanun Yolları: ◀ 2016 ▶ ▶ 2014 ▶

- Kesinleşmemiş kararlara karşı – Dar Anlamda (Olağan) Kanun Yolları ▶ 2017 ▶ ▶ 2015, 2016, 2017 ▶ ▶ 2018 ▶
 - İtiraz
 - İstinaf ▶ 2016 ▶
 - Temyiz
- Kesinleşmiş kararlara karşı – Geniş Anlamda (Olağanüstü) Kanun Yolları ▶ 2018 ▶
 - Yargıtay C. Başsavcısının İtirazı
 - Kanun yararına bozma
 - Yargılamanın yenilenmesi

Kanun Yoluna Başvuru Hakkı Olanlar: ▶ 2017, 2018 ▶ ▶ 2016, 2017 ▶

- **Cumhuriyet Savcısı**
 - Mahkemenin kendi savcısı
 - Asliye ceza mahkemesi kararlarına karşı yargı çevresindeki ağır ceza mahkemesi savcıları
 - BAM kararlarına karşı BAM savcıları
- (Soruşturmada) **Şüpheli** / (Kovuşturmada) **Sanık**
- **Avukat** >> vekaletnamesinin bulunması şart değildir.
- Şüpheli veya Sanığın **Yasal Temsilcisi** (Veli/Vasi) ve **Eşi**
- **Katılan** / Suçtan Zarar Gören

Başvurunun Geri Alınması:

- CS, sanık lehine başvurusunu, sanığın onayı olmadan geri alamaz.
- Müdafinin/vekilin başvuru geri alınabilmesi için vekaletnameyle özel olarak yetkilendirilmiş olması gerekir.

Aleyhe Değiştirme Yasağı (Reformatio in peius ilkesi) hükme karşı sadece sanık **lehine** kanun yoluna başvurulup hükmün Yargıtayca bozulması hâlinde verilecek yeni hüküm, önceki hükümde gösterilen cezadan daha ağırını içeremez.

OLAĞAN KANUN YOLLARI

İtiraz

İtiraz: Bir hâkim kararının, bu karardan zarar gören ilgili kişinin başvurusu üzerine, kural olarak başka bir mercide hukuken ve maddi yönden yeniden incelenmesine olanak tanıyan bir kanun yolu

- İtiraz, itiraz edilen kararı veren mercie **7 GÜN** içinde yapılır. İtiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir, ancak gerekli görüldüğünde savcı ve sonra müdafî veya vekil dinlenir. Bu makam itirazı yerinde görmezse, en çok **3 GÜN** içinde itirazı incelemeye yetkili olan üst mercie gönderir.
- **Üst merci:** (CMK Md 268/3)
 - SCH için bir sonraki numaralı SCH, son numaralı SCH için 1. SCH (Tek SCH varsa en yakın ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki SCH)
 - Asliye ceza mahkemesi hâkimi için yargı çevresindeki Ağır ceza mahkemesi

- Ağır ceza mahkemesi için sıradaki daire. Son numaralı daire için 1. Daire (Tek daire varsa en yakın ağır ceza mahkemesi) ◀ 2016 ▶ ◀ 2014, 2017 ▶
- Naip hakim için mensubu olduğu ağır ceza mahkemesi başkanı
- BAM ve Yargıtay için: üyenin kararı ise bağlı olduğu dairenin başkanı, daire başkanı ile ceza dairesi kararı ise takip eden ceza dairesi
- Tutuklama kararına veya tahliye talebinin reddine ilişkin kararlara itiraz üzerine Cumhuriyet savcısından görüş alınması durumunda, bu görüş şüpheli, sanık veya müdafii bildirilir. Şüpheli, sanık veya müdafii **3 GÜN** içinde görüşünü bildirebilir.
- Bir karara karşı itiraz yoluna başvurma, o kararın yerine getirilmesine engel olmaz.

İstinaf

- İstinaf incelemesi BAM tarafından yapılır ◀ 2014 ▶
- **15 YIL** ve daha fazla hapis cezalarına ilişkin hükümler BAM tarafından talep olmaksızın re'sen otomatik istinaf incelemesine konu olur. ◀ 2018 ▶ ◀ 2014, 2018 ▶
- **SÜRE:** İstinaf istemi, hükmün açıklanmasından itibaren **7 GÜN** içinde yapılır.
- İstinaf başvurusunda (CS dışındaki başvurular) **istinaf sebebi gösterilmek zorunda değildir**
- İstinafa hem **hukuki** hem de **maddi vaka denetimi** yapılır.
- BAM ceza daireleri istinaf başvuruları harca tabidir.
- Süresi içinde yapılan istinaf başvurusu, hükmün kesinleşmesini engeller.
- CS'in istinaf sebeplerini içeren tebliğinden itibaren **7 GÜN** içinde ilgililer cevap verebilir. Cevap süresinden sonra dosya BAM'a gönderilir. BAM dosyada önce usul sonra esas bakımından inceleme yapar.
- BAM, dosyada usul ve esas bakımından hukuka aykırılık bulmak gibi CMK Md 280/1'deki gerekçeler varsa **esastan reddine** karar verir. Diğer durumda davanın BAM'da yeniden görülmesi için duruşma yapılır. Bunun sonunda BAM dosyayı esastan reddeder veya ilk derece mahkeme hükmünü kaldırarak CMK 223'de belirtilen hükümlerden birisi ile (*beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkumiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, düşme kararı*) **yeniden hüküm koyar.** ◀ 2017,2018 ▶ ◀ 2014, 2016 ▶
- BAM karar ve hükümlerine karşı **direnilemez**; itiraz ve temyize ilişkin hükümler hariç olmak üzere, bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemez

İstinaf Yasağı Kapsamı:

- 1) Hapis cezasından çevrilen adli para cezaları hariç olmak üzere, sonuç olarak belirlenen 3.000 TL dâhil adli para cezasına mahkûmiyet hükümleri
- 2) Üst sınırı **500 GÜN**'ü geçmeyen adli para cezasını gerektiren suçlardan beraat hükümleri
- 3) Kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümler

Temyiz

- Temyiz başvurusu, hükmün açıklanmasından sonra **15 GÜN** içinde yapılmalıdır. ◀ 2018 ▶ ◀ 2018 ▶ Süresi içinde yapılan temyiz başvurusu, hükmün kesinleşmesini engeller. BAM temyizi öğrendikten sonra **7 GÜN** içinde (henüz blidirilmemişse) hükmün gerekçesi tebliğ edilir.
- Temyiz süresi kişinin kusuru olmaksızın kaçırılmış ise, **eski hale getirme** mümkündür.
- İstinaftan farklı olarak **re'sen temyiz yoktur.**
- Temyiz, hükmü etkileyecek nitelikte hukuka aykırılık sebebiyle (nispi temyiz nedenleri) talep edilebilir. Ayrıca yasa koyucu tarafından karine olarak hükmü etkilediği belirtilen hukuka aykırılıklar (mutlak temyiz nedenleri, **CMK Md. 289**), **re'sen incelenir**
 - Mutlak Temyiz Nedenleri: ◀ 2017 ▶ ◀ 2018 ▶

- ❖ Mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olması.
 - **Örnekler:**
 - Ağır ceza mahkemesinin 2 hakimle duruşma yapması,
 - Ağır ceza duruşmalarına CS'in katılmamış olması,
 - Yargılama aleni olması gerekirken birkaç oturumun kapalı gerçekleştirilmesi...
- ❖ Hâkimlik görevini yapmaktan kanun gereğince **yasaklanmış hâkimin** hükme katılması
- ❖ Geçerli şüphe nedeniyle hakkında **ret istemi** öne sürülmüş olup da bu istem kabul olduğu hâlde hâkimin hükme katılması veya bu istemin kanuna aykırı olarak reddedilip hâkimin hükme katılması.
- ❖ Mahkemenin kanuna aykırı olarak davaya bakmaya kendini **görevli veya yetkili** görmesi
- ❖ **Cumhuriyet savcısı** veya duruşmada kanunen mutlaka hazır bulunması gereken diğer kişilerin yokluğunda duruşma yapılması
- ❖ Duruşmalı olarak verilen hükümde **açıklık kuralının** ihlâl edilmesi
- ❖ Hükümün **gerekçeyi** içermemesi
- ❖ Hüküm için önemli olan hususlarda mahkeme kararı ile **savunma hakkının sınırlandırılmış olması**
- ❖ Hükümün **hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delile** dayanması.
- Temyiz başvurusunda hangi hukuk kurallarına aykırılık olduğu (**temyiz sebebi**) açıkça **belirtilmelidir**. Temyiz nedenleri gösterilmemişse, başvuru süresinin bitiminden itibaren **7 GÜN** içinde ek dilekçe verilmelidir.
- BAM kararlarından bozma dışındakiler temyiz edilebilir. İstisnalar: **CMK Md. 286**
- Temyizde hukuki denetim yapılır.
- Temyiz talebi BAM tarafından reddedilmemişse, dilekçe örneği karşı tarafa tebliğ edilir ve **7 GÜN** içinde cevap alınabilir. Sonra dava dosyası Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına (YCB) gönderilir. CS'in hazırladığı tebliğname, sanık ile katılana tebliğ olunur. Buna **1 HAFTA** içerisinde cevap verilebilir. Usul incelemesinden sonra esasın incelenmesi dosya üzerinden (**10 YIL** ve üzeri hapis cezalarında gerekli görülürse duruşmalı olarak) yapılır.

Verilen Kararlar:

- **Onama:**
- **Esastan Reddine:** Temyiz olunan hüküm hukuka uygun bulunursa,
- **Bozma:** Hükümü etkileyecek nitelikte hukuka aykırılıklar bulunursa
- **İslah (Düzelterek Onama):** Bazı hukuka aykırılıklar bulunduğu hükümün bozulup düzeltilerek yeniden kurulması: **CMK Md. 303**
- **Düşme:** suçun dava zaman aşımına uğraması, af kanunu kapsamında kalması veya bir muhakeme şartının gerçekleşmediğinin ve bundan sonra da gerçekleşmeyeceğinin tespit edilmesi hâlinde

>> Hüküm sanığın lehine bozulmuş ise, temyize gitmeyen ancak hükümden yararlanma durumu olan diğer sanıklar da bozulmadan yararlanır (**CMK Md 306**)

>> Yargıtay'dan verilen bozma kararına **direnme hakkı vardır**. Kararı veren daireye gönderilen direnme kararını yerinde görürse düzeltir, aksi takdirde dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na gönderir. Kuul kararlarına karşı direnilemez (**CMK Md 307/3**)

OLAĞANÜSTÜ KANUN YOLLARI

- **Cumhuriyet Başsavcısının İtirazı:** Yargıtay (BAM) ceza dairelerinden verilen kararlara karşı Yargıtay (BAM) Cumhuriyet Başsavcısı, re'sen veya istem üzerine **30 GÜN** içinde (sanığın lehinde ise **süresiz** olarak **◀ 2015 ▶**) itiraz yoluna gidebilir. Bu itiraz hükmün infazını engellemez. Daire en kısa sürede itirazı inceler.
- **Kanun Yararına Bozma:** İstinaf/temyiz sürecinden geçmeden kesinleşen kararlar bakımından hakim tarafından verilmiş bir kararda, hukuka aykırılık var ise Adalet Bakanı tarafından (bozulma istemiyle yazılı olarak YCB'ye bildirilerek) veya YCB tarafından re'sen başvuru yöntemidir.
- **Yargılamanın Yenilenmesi:** Önemli bir adli yanlışlık olması halinde, hüküm infaz edilmiş ve hatta hükümlü ölmüş dahi olsa (bu durumda eşi, alt soyu, üst soyu, kardeşleri, bu kişiler yoksa Adalet Bakanı tarafından) talep edilebilen, ayrıca hükümlünün itibarının iadesini de amaçlayan, süre kısıtı bulunmayan (AİHM kararı varsa karardan itibaren **1 YIL** içinde talep edilmesi gereken) bir yöntemdir.
 - İstem, hükmün infazını ertelemeyiz.
 - Yargılamanın yenilenmesi istemi, hükmü veren mahkemeye sunulur. **◀ 2016, 2017 ▶ ◀ 2016 ▶ ◀ 2018 ▶**
 - (hükümlünün ölmesi, beraat için yeterli delil bulunması gibi istisnai haller dışında) Kural olarak duruşmalı yapılır.
 - Önceki yargılamada görev yapan hâkim, aynı işte görev alamaz. **(CMK Md 23/3)**
 - Beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verirse önceden kısmen veya tamamen infaz olunan mahkumiyet sebebiyle uğranılan maddi ve manevi zararlar tazmin edilir **(CMK Md 323/3)**

Lehte Yenilenme Sebepleri:

- Duruşmada kullanılan **belgenin sahte** olduğunun anlaşılması
- Kasten veya ihmal ile **gerçek dışı tanıklık**
- Hükme katılan **hakimlerden birinin** görevlerini yapmada **kusur** etmesi
- Hukuk mahkemesinin kesinleşmiş başka bir hükmü ile kaldırılan hükmüne dayanarak ceza verilmesi
- Cezayı hafifletecek veya beraati sağlayacak ölçüde **yeni olaylar veya delillerin** ortaya konulması
- **AİHM kesinleşmiş kararları** ile, ceza hükmünün ilgili sözleşme ve protokollerin ihlal edildiğinin ve hükmün bu ihlale dayandığının tespit edilmesi

Aleyhte Yenilenme Sebepleri **◀ 2018 ▶**

- Duruşmada sanığın veya hükümlünün lehine ileri sürülen ve hükme etkili olan bir **belgenin sahteliğinin** anlaşılması,
- Hükme katılmış olan **hâkimlerden birinin**, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkûmiyetini gerektirecek nitelikte olarak görevlerini yapmada sanık veya hükümlü lehine **kusur** etmiş olması,
- Sanığın, beraat ettikten sonra suçla ilgili olarak hâkim önünde güvenilebilir nitelikte **ikrarda** bulunması.